

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
KATEDRA SOCIÁLNÍ PRÁCE

Sociální zabezpečení osob migrujících v rámci Evropské unie dávkami státní sociální podpory

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor práce: Michaela Přadková
Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Cilečková

2014

UNIVERSITY OF OSTRAVA
FACULTY OF SOCIAL STUDIES
DEPARTMENT OF SOCIAL WORK

Social security for people migrating
within European union in form benefits of
social state support

BACHELOR THESIS

Author: Michaela Přadková
Supervisor: Mgr. Kateřina Cilečková

2014

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Já, níže podepsaná studentka, tímto čestně prohlašuji, že text mnou odevzdané závěrečné práce v písemné podobě i na CD nosiči je totožný s textem závěrečné práce vloženým v databázi DIPL2.

Ostrava dne 18. 03. 2014

.....
podpis studentky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela PŘADKOVÁ**
Osobní číslo: **S11209**
Studijní program: **B6731 Sociální politika a sociální práce**
Studijní obor: **Sociální práce**
Název tématu: **Sociální zabezpečení osob migrujících v rámci Evropské unie
dávkami státní sociální podpory**
Téma anglicky: **Social security for people migrating within European union in
form benefits of social state support**
Zadávací katedra: **Katedra sociální práce**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Téma práce je zvolené především z důvodu jeho aktuálnosti, vzhledem ke stále rostoucí migraci osob v rámci Evropské unie. Práce je určena zájemcům o danou problematiku, mohla by posloužit k získání ucelených vědomostí o koncepci výplaty dávek státní sociální podpory a použití souvisejících nařízení Evropské unie.

Cílem práce je:

- nastínit základní prvky a principy poskytování dávek státní sociální podpory a aplikace souvisejících nařízení Evropské unie
- podat souhrnnou informaci o této problematice
- popsat a analyzovat postupy při vyřizování a přiznávání žádostí

Časový harmonogram:

- a) sběr a studium odborné literatury (9/2012 - 1/2013)
- b) vymezení obsahu a záměru bakalářské práce, zpracování projektu (2/2013)
- c) shromažďování podkladů, studium nové legislativy, písemné zpracování (průběžně 3/2013 - 12/2013)
- d) konzultace s vedoucím práce, zpracování případných nových legislativních změn (10/2013 - 1/2014)
- e) zpracování závěru (2/2014)
- f) dokončení a odevzdání bakalářské práce (3/2014)

Rozsah grafických prací: tabulky a grafy
Rozsah pracovní zprávy: 10 tis.slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

KOLDINSKÁ, K. a kol. Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 219 s. ISBN 978-80-7400-439-1

Odbor Evropské unie a mezinárodní spolupráce MPSV. Sociální zabezpečení osob migrujících v rámci Evropské unie, 1. vyd. Praha: MPSV, 2009, 282 s.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení

Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení 883/2004

Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 492/2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Kateřina Cilečková**
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **11. března 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2014**

Doc. PaedDr. Oldřich Chytil, Ph.D.
děkan

Mgr. Marie Špiláčková, Ph.D.
vedoucí katedry

dne **27-08-2013**

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá dávkami státní sociální podpory a jejich vyplácením osobám migrujícím mezi státy Evropské unie. Úvodní teoretická část je zaměřena na vysvětlení důležitých pojmů, koordinačních principů a dále na charakteristiku jednotlivých právních předpisů. Největší pozornost je věnována pochopení základního mechanismu koordinačních pravidel. Po teoretickém zpracování následují konkrétní postupy při vyřizování a přiznávání žádostí, jejichž účelem je znázornit využívání principů a pravidel v praxi. Součástí je nastínění situací, které ztěžují pracovní postupy. Zmíněny jsou i vlastní poznatky a názory z praxe, v závěru podávám celkové shrnutí uvedené problematiky.

Klíčová slova:

(státní sociální podpora, koordinace, migrující osoba, rodinné dávky, sociální výhody)

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the benefits for the social support and payment to the persons migrating between European Union states. The introductory theoretical part focuses on explaining important concepts, principles of coordination, as well as the characteristics of individual legislation. The greatest attention is paid to the understanding of the basic mechanism of coordination rules. The theoretical treatment is followed by specific procedures for the processing and granting of applications. Its purpose is to illustrate the use of the principles and rules in practice. Part of it is the outline of the situations which make the working procedures more difficult. There is also mentioned my own knowledge and my opinions acquired in the practice, in the end I give a summary of these problems.

Keywords:

(state social support, migrating person, coordination, family benefits, social benefits)

Poděkování

Poděkování patří vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Kateřině Cilečkové za ochotu a podnětné poznámky v průběhu realizace práce.

Děkuji také své rodině a přátelům za trpělivost a podporu.

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Ostravě dne 18. 03. 2014

.....

(podpis)

OBSAH

ÚVOD	10
1 STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA JAKO SOUČÁST SOCIÁLNÍHO ZABEZBEČENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	12
1.1 Charakteristika a právní úprava	12
1.2 Druhy dávek	13
2 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V EVROPĚ	15
2.1 Koordinace systémů sociálního zabezpečení v Evropské unii.....	15
2.1.1 Definice koordinace	16
2.2 Základní principy koordinace	16
2.2.1 Zásada rovného zacházení	16
2.2.2 Aplikace právního řádu jediného státu	17
2.2.3 Sčítání dob pojištění.....	17
2.2.4 Zachování nabytých práv (export dávek)	18
2.2.5 Zásada stejného posuzování skutečností (asimilace faktů).....	18
3 PRÁVNÍ PŘEDPISY EVROPSKÉ UNIE A NAŘÍZENÍ VZTAHUJÍCÍ SE K DÁVKÁM STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	19
3.1 Primární legislativa	19
3.2 Mezinárodní smlouvy o lidských právech	19
3.3 Sekundární legislativa	20
3.4 Přehled nařízení.....	20
3.4.1 Rozdíl mezi koordinačním nařízením 883/2004 a nařízením o volném pohybu č. 492/2011.....	22
3.4.2 Územní rozsah nařízení	22
4 NAŘÍZENÍ Č. 883/2004, O KOORDINACI SYSTÉMŮ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ A PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ Č. 987/2009	25
4.1 Působnost Nařízení č. 883/2004 – osobní a věcný rozsah	25
4.1.1 Důležité pojmy související s osobním rozsahem koordinace	26
4.1.2 Věcný rozsah rodinných dávek a některá specifika.....	28
4.1.3 Pohřebné	29
5 NAŘÍZENÍ Č. 492/2011, O VOLNÉM POHYBU PRACOVNÍKŮ UVNITŘ UNIE	30

5.1	Působnost nařízení č. 492/2011 – osobní a věcný rozsah	30
5.1.1	Důležité pojmy související s osobním rozsahem	31
5.1.2	Věcný rozsah sociálních výhod a některá specifika	33
6	URČOVÁNÍ PŘÍSLUŠNOSTI K PRÁVNÍM PŘEDPISŮM.....	34
6.1	Pravidla přednosti při poskytování rodinných dávek.....	34
6.1.1	Pořadí přednosti neboli priority (kompetentnosti) států	34
6.1.2	Pravidla přednosti ve složitějších situacích	35
6.1.3	Pravidla přednosti u výdělečné činnosti při souběhu ve více státech	35
6.2	Určení důvodů kompetentnosti státu (pravidla přednosti při překrývání nároků dle stejného – různého důvodu).....	36
6.2.1	Vyrovňovací doplatek	38
6.2.2	Refundace	39
6.2.3	Prozatímní přiznávání dávky	41
6.2.4	Změna skutečností rozhodných pro příslušnost nebo pořadí priority.....	42
7	POSTUP PŘI VYŘIZOVÁNÍ A PŘIZNÁVÁNÍ ŽÁDOSTÍ.....	43
7.1	Instituce provádějící koordinaci státní sociální podpory	43
7.2	Administrativně procesní postupy pro uplatnění nároku na dávky.....	44
7.2.1	Česká republika je jediná kompetentní.....	45
7.2.2	Česká republika není kompetentní.....	46
7.2.3	Česká republika je primárně kompetentní	46
7.2.4	Česká republika je sekundárně kompetentní	46
8	SPOLUPRÁCE MEZI INSTITUCEMI	48
8.1	Dokumenty používané pro komunikaci	48
8.2	Příklady konkrétních aplikačních problémů v praxi	50
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	54
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ	58
	SEZNAM TABULEK.....	59
	SEZNAM PŘÍLOH.....	60

ÚVOD

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie se v naší zemi uplatňují od 1. 5. 2004 koordinační pravidla Evropské unie pro systémy sociálního zabezpečení. Tato pravidla se týkají i dávek státní sociální podpory. Bez ustanovení koordinačních pravidel o sociálním zabezpečení by neměly miliony migrujících občanů dostatečnou sociální ochranu. Lidem se otevřela možnost volného pohybu v rámci Evropské unie. Mají příležitost vykonávat výdělečnou činnost v kterémkoliv z členských států a tím i možnost čerpat dávky z jednotlivých systémů evropských zemí. Tato skutečnost má pro migrující občany nejen pozitivní dopad v podobě výplaty určité dávky, ale pokud nemají dostatek informací také dopad negativní, především tehdy, když neví, na jaký správní orgán a v jaké lhůtě se mají obrátit, aby o dávku nepřišli.

Agenda řízení o dávkách státní sociální podpory dle Nařízení Evropské unie se výrazně liší od běžného způsobu přiznávání dávek státní sociální podpory. Díky tomu, že pro přiznání dávek je nutné zkoumat konkrétní situaci rodiny v jiném členském státě, je poměrně administrativně složitá a náročná. Vyžaduje úzkou spolupráci mezi institucemi dotčených států. Administrativní zátěž pociťují taktéž klienti.

K volbě tématu mě vedla osobní zkušenost z mého zaměstnání metodika na kontaktním pracovišti státní sociální podpory Úřadu práce ve Frýdku - Místku. Lokalita města je situována do příhraniční oblasti, tudíž se pravidelně setkávám s lidmi migrujícími do našeho regionu, zároveň naopak s občany České republiky, kteří odjíždějí za prací do ciziny. Z vlastní zkušenosti vím, že správná aplikace koordinačního práva je z hlediska výkladové praxe velmi komplikovanou a v některých případech ne vždy jednoznačnou záležitostí. Proto je mým cílem pokusit se „srozumitelně“ podat souhrnnou informaci o této problematice. Při zpracování budu vycházet z platné legislativy, dostupné literatury, vlastní praxe a také interních metodických pokynů vydávaných ministerstvem práce a sociálních věcí, které nejsou volně dostupné veřejnosti. Případní zájemci by tak mohli získat ucelené vědomosti o koncepci výplaty dávek státní sociální podpory a použití souvisejících nařízení v praxi.

Předkládanou práci jsem rozčlenila do několika kapitol. Nejdříve stručně charakterizují druhy dávek státní sociální podpory, které jsou součástí sociálního zabezpečení a spadají do věcného rozsahu dávek vyplácených migrujícím osobám.

V další části je popsán historický vývoj sociálního zabezpečení v Evropě, počátek koordinace a jsou zde vymezeny základní principy koordinace. Pro referenta vykonávajícího agendu dávek je nezbytné si tyto principy osvojit, usnadní mu pochopit základní mechanismus uplatňování koordinačních pravidel.

Třetí kapitola se zabývá právními předpisy Evropské unie a přehledem nařízení, z nichž se vychází při vyhodnocování nároku na dávky státní sociální podpory.

Ve čtvrté a páté kapitole jsou podrobně rozebrány nejpoužívanější právní předpisy. Zaměřuji se zde na důležité pojmy související s osobním a věcným rozsahem platných nařízení, na vysvětlení rozdílů mezi rodinnými dávkami a sociálními výhodami. Vyzdvihnu zde nejtypičtější poskytované dávky.

Hlavní pozornost věnuji kapitolám šest a sedm, kde podrobně rozebírám určování příslušnosti k právním předpisům, podle něhož se vyhodnocuje nárok z té které země. Správné vyhodnocení totiž souvisí s dalším postupem při vyřizování a přiznávání žádostí o dávky. Tyto administrativně procesní postupy jsou součástí sedmé kapitoly.

V poslední osmé kapitole se zmiňuji o spolupráci mezi zahraničními institucemi. Jsou zde uvedeny konkrétní aplikační problémy v praxi.

Z důvodu omezeného rozsahu této práce a kvůli složitosti pravidel Evropské unie v oblasti koordinace dávek státní sociální podpory, nemohou být informace uvedené v jednotlivých kapitolách vždy vyčerpávající. Pro větší srozumitelnost textu proto jednotlivé situace doplňuji praktickými příklady, které jsou uvedené v poznámce pod čarou.

1 STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA JAKO SOUČÁST SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Státní sociální podpora je jedním z pilířů sociálního zabezpečení v České republice. Prvním pilířem je systém sociálního pojištění, který zahrnuje nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, druhým pilířem je již zmiňovaný systém dávek státní sociální podpory, třetím pilířem je systém sociální pomoci.¹ Prostřednictvím státní sociální podpory je realizován systém dávek určených především rodinám s nezaopatřenými dětmi. Jde o státem organizovanou sociální solidaritu mezi rodinami bezdětnými a rodinami s dětmi, mezi rodinami s vyššími a rodinami s nižšími příjmy.²

1.1 Charakteristika a právní úprava

Dávky státní sociální podpory jsou upraveny zákonem č. 117/1995., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Jak uvádí výše zmiňovaný zákon, „*státní sociální podporou se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní osobní potřeby dětí a rodin a poskytuje ji i při některých dalších událostech*“.³ Zákon se nezaměřuje pouze na rodiny s dětmi, je také realizací státní politiky zaměřené na sociálně slabé skupiny obyvatelstva při zvláštních sociálních událostech.

Zákon o státní sociální podpoře nabyl účinnosti částečně dnem 1. října 1995, v plném rozsahu dnem 1. ledna 1996.⁴ Zákon je jedním z prováděcích zákonů ochrany sociálních práv občana, jak je zaručuje článek 30 odst. 2 a článek 32 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.⁵ Těsnou souvislost se zákonem o státní sociální podpoře má kromě jiných také zákon o životním a existenčním minimu⁶, neboť nárok na některé dávky je odvozen z částek životního minima.

¹ KREBS, V. a kol., *Sociální politika*, s. 163 - 165.

² TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*, s. 247.

³ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, §1 odst. 1.

⁴ BŘESKÁ, N., BURDOVÁ, E, a VRÁNOVÁ, L. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady k l. 6. 20*, s. 7.

⁵ Článek 30 odst. 2 LZPS: „*Každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek*“; článek 32 odst. 5 LPZS: „*Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu*“.

⁶ Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Druhy dávek

Dávky státní sociální podpory se dělí do dvou skupin. Do první skupiny spadají **dávky závislé na výši příjmu**. Mezi dávky závislé na příjmu patří přídavek na dítě, porodné a příspěvek na bydlení a jsou odvozeny z částek životního minima a stanovených koeficientů. Druhou skupinu představují **ostatní dávky**, jedná se o zaopatřovací peněžité dávky poskytované bez ověřování příjmů, mezi něž patří rodičovský příspěvek, pohřebné a dávky pěstounské péče.

Základní dlouhodobou dávkou poskytovanou rodinám s dětmi je **přídavek na dítě**, na který má nárok nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem za kalendářní rok, to znamená všech společně posuzovaných osob stanovených v § 7 zákona o státní sociální podpoře, nepřesahuje 2,4 násobek životního minima rodiny. Výše přídávku na dítě činí pro nezaopatřené dítě ve věku do 6 let 500 Kč měsíčně, pro dítě ve věku 6 až 15 let 610 Kč měsíčně a pro dítě od 15 do 26 let 700 Kč měsíčně.⁷

Dalším příspěvkem závislým na příjmu je **porodné**. Hranice rozhodného čtvrtletního příjmu, kterou nesmí rodina překročit je stejná jako u přídávku na dítě, tzn. 2,4 násobek životního minima rodiny. Výše porodného činí 13 000 Kč na první živě narozené dítě, pokud se narodí více dětí současně, činí výše porodného 19 500 Kč.⁸

Poslední dávkou poskytovanou s ohledem na výši příjmu je **příspěvek na bydlení**. Tímto příspěvkem přispívá stát rodinám a také jednotlivcům s nízkými příjmy na pokrytí nákladů na bydlení. Nárok na příspěvek má vlastník nebo nájemce bytu, pokud jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35), a zároveň součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35), není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.⁹

Rodičovský příspěvek patří do druhé skupiny dávek, která není závislá na příjmu. Nárok na tuto dávku má rodič, který pečuje o dítě, nejdéle do 4 let věku dítěte. Poskytuje se na nejmladší dítě v rodině a celková částka, kterou má rodič k dispozici je 220 000 Kč a záleží na něm, jak si tuto dávku rozvrhne. Maximálně může čerpat rodičovský příspěvek ve výši 11 500 Kč. **Proto, aby si mohl volit sám výši rodičovského příspěvku, musí být alespoň**

⁷ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, § 18 až 19.

⁸ tamtéž, § 44 až 46.

⁹ tamtéž, § 24 až 27.

jednomu z rodičů stanoven denní vyměřovací základ, čímž rodiči vzniká nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenskou poskytovanou v souvislosti s porodem. Denní vyměřovací základ upravuje zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů a stanovuje ho příslušná okresní správa sociálního zabezpečení. Pokud 70 % 30 násobku denního vyměřovacího základu je **nižší nebo rovno** 7 600 Kč, rodičovský příspěvek může činit nejvýše 7 600 Kč; pokud 70 % 30 násobku denního vyměřovacího základu **převyšuje** 7 600 Kč, může rodič pobírat vyšší příspěvek v rozmezí od 7 600 Kč do 11 500 Kč. Rodičům, kterým nelze k datu narození nejmladšího dítěte stanovit denní vyměřovací základ, náleží rodičovský příspěvek ve výši 7 600 Kč do konce devátého měsíce věku dítěte a od desátého měsíce věku ve výši 3 800 Kč měsíčně do 4 let věku dítěte.¹⁰

Další dávkou státní sociální podpory je **pohřebné**. Jedná se o jednorázovou dávku, kterou stát přispívá na náklady spojené s pohřbem. Výše pohřebného činí 5 000 Kč.¹¹

Do konce roku 2012 zákon o státní sociální podpoře také upravoval výplatu pěstounských dávek. Od 1. 1. 2013 došlo k velké změně, kdy jsou **dávky pěstounské péče** upraveny zákonem č. 359/199 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.¹² Tento zákon má podpořit výchovu dětí v přirozeném prostředí a zamezit jejich umístování do ústavů. Jde o podporu a profesionalizaci pěstounské péče. Dávky se poskytují osobám pečujícím nebo osobám v evidenci, ty mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Stát poskytuje tyto opakující se pěstounské dávky: **odměna pěstouna, příspěvek na úhradu potřeb dítěte**, a také jednorázové dávky: **příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek při ukončení pěstounské péče a příspěvek na zakoupení motorového vozidla**.¹³

Všechny výše uvedené dávky patří buďto do oblastí tzv. rodinných dávek, nebo tzv. sociálních výhod a vztahuje se na ně některé z Nařízení Evropské unie. Za splnění určitých podmínek si je tedy mohou migrující osoby nebo osoby, které spadají do osobního rozsahu konkrétního nařízení, v České republice nárokovat.

¹⁰ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, § 30 až 32.

¹¹ tamtéž, § 47 až 48.

¹² Integrovaný portál ministerstva práce a sociálních věcí. *Sociální tematika*. [online]. 2013 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane>

¹³ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, § 47.

2 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V EVROPĚ

Systémy sociálního zabezpečení v Evropě prošly od svých počátků značným vývojem. V současné době platí, že v každé zemi Evropské unie, se lidem v případě sociálních událostí snaží pomoci stát prostřednictvím různých peněžních a věcných dávek plynoucích ze systémů sociálního zabezpečení. V jednotlivých zemích se však tyto systémy liší, poněvadž jsou výsledkem historického vývoje a tradic, zakotvených v kultuře, zvycích a zvláštностech té které země.

Sociální zabezpečení vznikalo jako reakce na zcela konkrétní sociální realitu v jednotlivých zemích. Výrazným posunem v této oblasti bylo přijetí myšlenky sociální odpovědnosti státu za intervence ve vybraných sociálních událostech svých občanů. Jelikož se lidé stále častěji stěhovali za prací nebo za prací dojížděli přes hranice, vznikl problém, jak naložit s právy v různých systémech, které vznikly na územích mimo ně. Migrace za prací proto donutila státy zabývat se koordinací svých systémů sociálního zabezpečení.¹⁴

2.1 Koordinace systémů sociálního zabezpečení v Evropské unii

Počátky koordinace systémů sociálního zabezpečení mezi státy v Evropě sahají do devadesátých let 19. století a jsou spojeny s vytvořením prvních systémů sociálního zabezpečení v Německu a Rakousku. Již v tomto období začaly být uzavírány mezistátní dohody upravující sociální oblast.¹⁵

Jednotlivé státy si však začaly uvědomovat potíže, které způsobovaly rozdílné autonomní sociální systémy. Pokoušely se je řešit jednak cestou **harmonizace**, neboli přizpůsobení národních právních předpisů požadavkům ustanovení, a jednak cestou vzájemného provázání systémů sociálního zabezpečení, tzv. **koordinací**.¹⁶

S ohledem na výrazné odlišnosti evropských systémů ustoupila snaha o harmonizaci do pozadí a postupně začala převládat aplikace koordinace, která ponechává národní předpisy

¹⁴ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 3, 7.

¹⁵ tamtéž, s. 8.

¹⁶ Odbor Evropské unie a mezinárodní spolupráce MPSV. *Sociální zabezpečení osob migrujících v rámci Evropské unie*, s. 6.

beze změn. Nahrazuje pouze ta národní pravidla, která jsou pro migrujícího pracovníka nevýhodná.¹⁷

2.1.1 Definice koordinace

„Koordinační pravidla jsou pravidla mezinárodního práva sociálního zabezpečení určená k takovému vzájemnému provázání systémů sociálního zabezpečení (i ve vztahu k dalším mezinárodním předpisům), které by umožňovalo úpravu mezinárodních otázek s cílem ochránit postavení migrujících pracovníků, jejich rodinných příslušníků a podobných skupin osob v sociálním zabezpečení.“¹⁸

Koordinace je dynamický, nikdy nekončící proces, v němž se odráží rychlý vývoj systémů sociálního zabezpečení v jednotlivých členských státech i měnící se požadavky na ně.¹⁹

2.2 Základní principy koordinace

Základní koordinační zásady slouží k zajištění bezproblémové aplikace koordinace. Jelikož představuje koordinace sociálního zabezpečení poměrně komplikovanou oblast práva Evropské unie, byly pro zjednodušení identifikovány základní koordinační principy. Tyto principy, jenž vyplývají z Nařízení č. 883/2004, zaručují každému migrujícímu pracovníkovi v rámci Evropské unie, že mu bude zajištěna sociální ochrana stejně, jako kdyby za prací nemigroval a pracoval ve státě bydliště.²⁰

2.2.1 Zásada rovného zacházení

Jedním z pilířů celého práva Evropského společenství je základní princip, který zakazuje veškerou diskriminaci z důvodu státní příslušnosti (článek 12 Smlouvy o ES). Pokud tedy národní právní předpisy členských států Evropské unie o sociálním zabezpečení zakotvují odlišnou úpravu platnou pro cizince, nebude tato platit a s těmito „cizinci“ musí být zacházeno stejně jako s vlastními občany. Princip rovného zacházení zakazuje nejen formy otevřené (přímé) diskriminace z důvodu státní příslušnosti, ale i formy skryté (nepřímé)

¹⁷ ČERNÁ, J.; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení v rámci Evropské unie*, s. 23.

¹⁸ PENNING, F. *Úvod do evropského práva sociálního zabezpečení*, s. 11.

¹⁹ Bílá kniha – *Evropská sociální politika*, s. 26.

²⁰ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 50.

diskriminace, jež navenek vystupují neutrálně, avšak ve svém důsledku rovněž znevýhodňují občany jiných států oproti vlastním státním příslušníkům.²¹

V praxi to znamená, že k veškerým podmínkám, ze kterých vyplývá diskriminace z důvodu státní příslušnosti, tedy například **k podmínce trvalého pobytu**, se pro uplatnění nároku na dávky státní sociální podpory **nepřihlíží**.

2.2.2 Aplikace právního řádu jediného státu

V souladu s touto zásadou nemůže dojít k situaci, aby osoba byla pojištěna ve více členských státech Evropské unie/Evropského hospodářského prostoru zároveň či naopak v žádné z nich, neboť zásada aplikace právního řádu jediného státu se zabývá problematikou určování příslušnosti k právním předpisům. Bez existence této zásady by mohlo dojít k situaci, kdy by se na migrující osobu nevztahoval žádný právní řád (negativní kolize) nebo by se na ní vztahovaly právní řády dvou či více zemí (pozitivní kolize). Úkolem je zabránit těmto negativním i pozitivním konfliktům právních řádů.²²

Určování právních předpisů, jinými slovy kompetentnosti státu, je u dávek státní sociální podpory principem zásadním. V některých situacích například dochází k výplatě stejného druhu dávky od dvou institucí dvou různých států a to formou vyrovnávacího doplatku. Ten se vyplácí v případě kolidujících právních předpisů, kdy primárně kompetentní stát má rodinnou dávku nižší, nebo dobu výplaty kratší. Sekundárně kompetentní stát vyplácí oprávněné osobě rozdíl.²³

2.2.3 Sčítání dob pojištění

Uplatnění tohoto principu znamená pro oprávněné osoby, že jim zůstanou zachována práva a výhody, které získali i na území jiných členských států. Nařízení předpokládá dosažení tohoto cíle zejména sčítáním všech dob, které jsou brány v úvahu podle právních předpisů

²¹ Odbor Evropské unie a mezinárodní spolupráce MPSV. *Sociální zabezpečení osob migrujících v rámci Evropské unie*, s. 8.

²² tamtéž, s. 9.

²³ U dávek státní sociální podpory se nejčastěji jedná o rodičovský příspěvek. O problematice vyrovnávacího doplatku je podrobněji pojednáno v kapitole 6.2.

jednotlivých států za účelem získání a zachování nároku na dávky a výpočtu výše dávek a poskytováním dávek jednotlivým kategoriím osob, na které se toto nařízení vztahuje.²⁴

Neexistence této zásady by byla zvláště citelná při výpočtu důchodu anebo při výpočtu nároku na podporu v nezaměstnanosti. Rovněž například pro stanovení nároku na peněžitou pomoc v mateřství musí brát příslušná okresní správa sociálního zabezpečení v úvahu dobu pojištění v cizině. Dalo by se tudíž říci, že dávek státní sociální podpory se zásada sčítání dob pojištění týká pouze okrajově, obvykle se pro přiznávání těchto dávek určitá doba pojištění nevyžaduje.

2.2.4 Zachování nabytých práv (export dávek)

Tento princip zajišťuje exportování dávek do jiného členského státu v případě, že se migrující osoba, která má na tyto dávky nárok, přestěhuje do jiného státu Evropské unie. Tato zásada je velice důležitá, poněvadž zaručuje ochranu nabytých práv, avšak je dosti nákladná.²⁵

Tímto principem se zaručuje výplata dávek státní sociální podpory do kteréhokoli členského státu, v němž oprávněná osoba pobývá. Členské státy se vzdaly všech doložek vyžadujících trvalý pobyt, čímž došlo k odstranění podmínky trvalého bydliště pro výplatu dávek.

2.2.5 Zásada stejného posuzování skutečností (asimilace faktů)

Tato zásada vychází ze zásady rovnosti nakládání, resp. zákazu přímé i nepřímé diskriminace. Zjednodušeně ji lze popsat takto: skutečnosti, příjmy a jiné okolnosti, které mají význam pro posouzení nároků migrujících pracovníků, nicméně nastaly v jiných státech, je třeba brát v úvahu stejně, jakoby nastaly v daném členském státě.²⁶

²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, bod. 13 a 14.

²⁵ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 56.

²⁶ tamtéž, s. 57, 58.

Případem praktického použití může být například situace, kdy jednou z podmínek pro přiznání dávky přídavek na dítě, je doložení potvrzení o příjmu za kalendářní rok. Pokud migrující osoba doloží příslušné potvrzení o příjmu z jiného členského státu, lze tuto podmínku považovat za splněnou.

3 PRÁVNÍ PŘEDPISY EVROPSKÉ UNIE A NAŘÍZENÍ VZTAHUJÍCÍ SE K DÁVKÁM STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

Sociální zabezpečení je upraveno jak na úrovni práva primárního, tak i sekundárního, významná jsou rovněž rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a další prameny. Do primárního práva se řadí **zakládající smlouvy jednotlivých evropských společenství** anebo například smlouvy o přistoupení. Sekundární prameny práva tvoří **nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska**.²⁷ Pro úplnost je třeba se zmínit o vztahu primárního práva Evropské unie k mezinárodním smlouvám o lidských právech. V primárním právu, se na mezinárodní smlouvy o lidských právech odkazuje jako na zdroj principů, na kterých Evropská unie ideologicky stojí.²⁸

3.1 Primární legislativa

- Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství, podepsaná v roce 1957 v Římě – (zde jsou zakotveny čtyři základní svobody: volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob)
- Smlouva o založení Evropské unie, podepsaná v roce 1992 v Maastrichtu
- Listina základních práv Evropské unie z roku 2000 (od vstupu v platnost Lisabonské smlouvy má dle čl. 6 odst. 1 Smlouvy o EU Listina EU „stejnou právní sílu jako Smlouvy“)

3.2 Mezinárodní smlouvy o lidských právech

- Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948
- Úmluva o ochraně lidských práv a svobod z roku 1950
- Evropská sociální charta, podepsaná v roce 1961 v Turíně (poprvé v historii bylo na půdě Evropy zakotveno 19 základních sociálních práv, zahrnující i práva spojená se

²⁷ CHVATALOVÁ, I. a kol. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*, s. 62, 63.

²⁸ TOMEŠ, I.; KOLDINSKÁ, K. *Sociální právo Evropské unie*, s. 87, 88.

sociálním zabezpečením. Patří mezi nejdůležitější mezinárodní dokumenty sociální povahy).²⁹

- Charta Společenství základních sociálních práv pracovníků z roku 1989

3.3 Sekundární legislativa

Sekundární legislativu tvoří právní normy přijímané Radou Evropské unie spolu s Evropským parlamentem na návrh Komise EU. **Nařízení** jsou obecně závazná, bezprostředně použitelná v každém členském státě. Platí přímo, bez toho, aby musela být implementována do právních řádů jednotlivých států zákonem. **Směrnice**, představující souhrn právních norem závazných z hlediska cílů, kterých má být dosaženo, nejsou bezprostředně použitelné, tudíž je nutná jejich implementace do národních právních systémů. **Rozhodnutí** jsou závazným pramenem práva, ale závaznost směřuje pouze k subjektu, kterému jsou určeny. **Doporučení a stanoviska**, která se mají dle judikatury Evropského soudního dvora zohledňovat při výkladu vnitrostátních právních předpisů, nejsou právně závazná, ale mohou být nezbytnou podmínkou určitého dalšího jednání nebo postupu.³⁰

3.4 Přehled nařízení

Níže uvedené schéma znázorňuje přehled nařízení vztahujících se k dávkám státní sociální podpory. Obecně **nejpoužívanějším** právním předpisem je **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení** (dále jen převážně Nařízení č. 883/2004), dle kterého se vyplácejí tzv. rodinné dávky – příspěvek na dítě, rodičovský příspěvek, odměna pěstouna, příspěvek na úhradu potřeb dítěte, příspěvek při převzetí dítěte a pohřebné. Dalším předpisem je **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 492/2011, o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie** (dále jen Nařízení č. 492/2011), pod jehož režimem jsou vypláceny tzv. sociální výhody – porodné, příspěvek na bydlení, příspěvek při ukončení pěstounské péče a příspěvek při zakoupení motorového vozidla. Mezi **nejméně používaný** předpis patří „předchůdce“ nařízení č. 883/2004, **Nařízení č. 1408/1971**, který se v současné době

²⁹ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 16.

³⁰ ČERNÁ, J.; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení v rámci Evropské unie*, s. 17, 18, 19.

aplikuje pouze na státní příslušníky třetích zemí³¹, u nichž jedna z rozhodných skutečností pro určení právní příslušnosti nastala v České republice a ve Spojeném království.

Pro dávky státní sociální podpory je právní úprava koordinace rodinných dávek a sociálních výhod upravena v těchto Nařízeních:

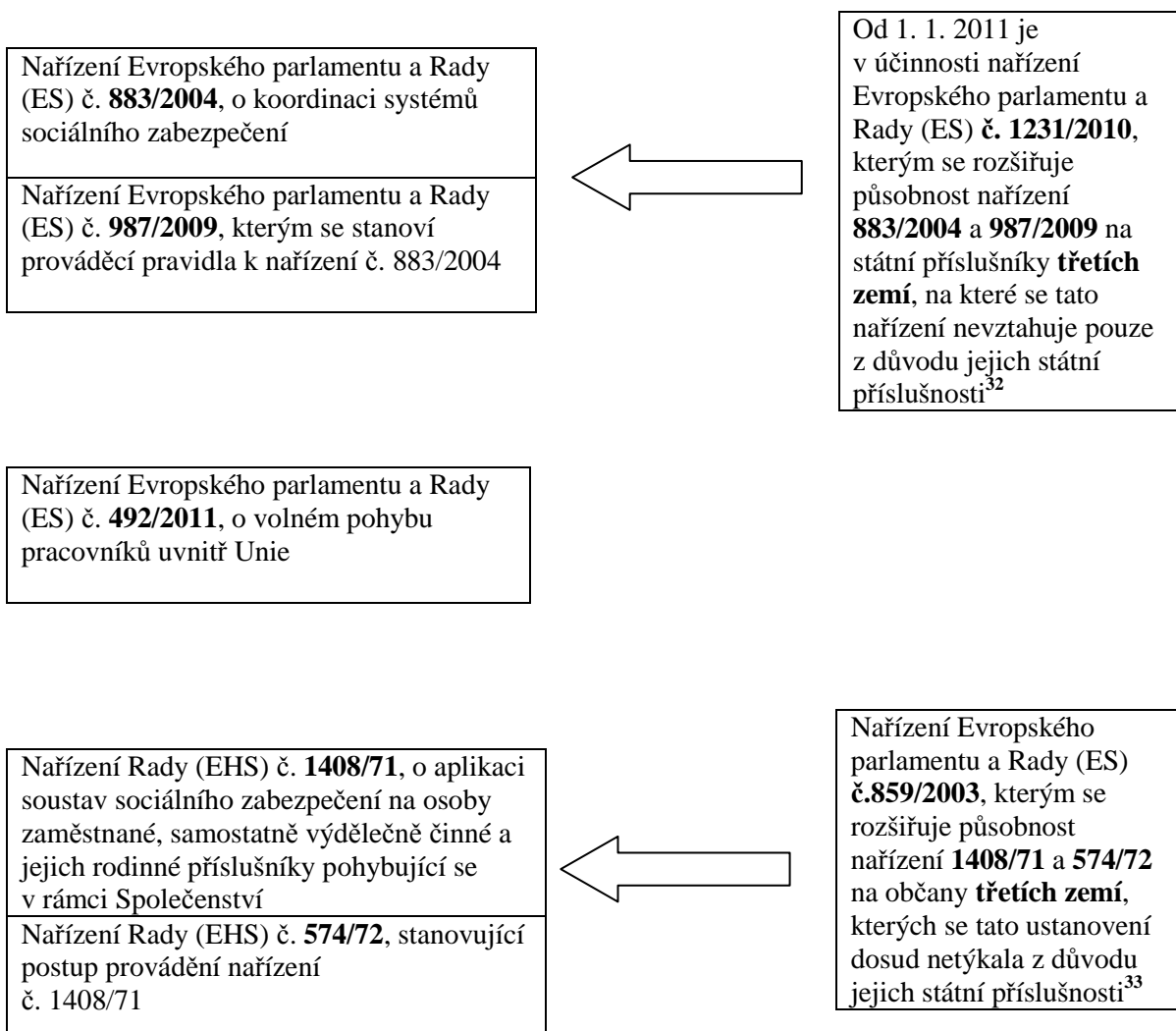

Schéma č. 1: Přehled nařízeních vztahujících se k dávkám státní sociální podpory

Zdroj: vlastní zpracování

³¹ Myšleno k státnímu příslušníkovi zemí mimo EU, EHP či Švýcarska.

³² Official Journal of the European Union. *Regulation No. 1231/2010*. [online]. 2013 [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:344:0001:0003:EN:PDF>.

³³ **Nařízení 1231/2010 je od 1. 1. 2011 závazné pro všechny státy EU, kromě Spojeného království a Dánska. Spojené království ve vztahu k občanům třetích zemí i nadále používá starší nařízení 859/2003 ze dne 14. 5. 2003. Dánsko státní příslušníky třetích zemí do osobního rozsahu koordinace nezahrnuje vůbec.**

3.4.1 Rozdíl mezi koordinačním nařízením 883/2004 a nařízením o volném pohybu č. 492/2011

Evropská unie vytvořila pro migrující pracovníky dva systémy pro ochranu jejich nabývaných nebo již nabytých práv.³⁴

Hlavním mechanismem je koordinační nařízení č. 883/2004, které upravuje koordinaci jednotlivých dávek tak, aby nedocházelo k diskriminaci migrujících pracovníků na základě jejich občanství, rovněž aby v každém okamžiku podléhali pouze jednomu systému a v důsledku změny bydliště neztráceli nárok na dávky (zajištění exportu dávek).³⁵

U nařízení o volném pohybu je stěžejním pojmem – „rovnost nakládání“. Článek 7. odst. 1 a 2 nařízení č. 492/2011, zaručuje migrujícím pracovníkům stejné zacházení jako s tuzemskými pracovníky, tudíž požívají stejných daňových a sociálních výhod. Migrující pracovníci a jejich rodinní příslušníci mají v hostitelském státě přístup ke všem sociálním výhodám. Pojem sociální výhody je nutné chápat ve světle rovnosti nakládání jako jakoukoliv sociální výhodu, ať už spojenou nebo nespojenou se zaměstnáním. Nařízení č. 492/2011 nezajišťuje vývoz dávek.³⁶

3.4.2 Územní rozsah nařízení

Jednotlivá nařízení se také liší v působnosti, neboli ve věcném, osobním, částečně územním rozsahu. V tomto bodě se zaměřím na územní rozsah, protože **nařízení se z územního hlediska nevztahují pouze na členské státy Evropské unie**. V tabulce je proto znázorněn přehled vývoje územní působnosti platných nařízení od roku 1968 až po současnost. Jsou zde také naznačeny důvody, proč nejnovější Nařízení č. 883/2004 plně nenahradilo ke dni své účinnosti starší Nařízení č. 1408/1971. Z počátku tomu bylo kvůli komplikovanosti jednání mezi Evropskou unií a státy Evropského hospodářského prostoru (EHP) + státu Švýcarsko. Působnost Nařízení č. 883/2004 se na země EHP a Švýcarska

³⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Sociální práva*. [online]. 2013 [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/1283>

³⁵ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 31.

³⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Sociální práva*. [online]. 2013 [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/1283>

rozšířila až v průběhu roku 2012. Dalším důvodem je vztah Spojeného království k státním příslušníkům třetích zemí, kvůli tomuto faktu je starší nařízení platné dodnes.

<p>Nařízení č. 883/2004, o koordinaci systému sociálního zabezpečení, ze dne 29. 4.2004 (rodinné dávky)</p> <p><u>od 1. 5. 2010</u></p> <p>- členské státy EU³⁷</p> <p><u>od 1. 9. 2010</u></p> <p>- Maroko, Alžírsko, Tunis</p> <p><u>od 1. 1. 2011</u></p> <p>-občané třetích států</p> <p><u>od 1. 4. 2012</u></p> <p>- Švýcarsko</p> <p><u>od 1. 6. 2012</u></p> <p>- EHP³⁸</p>	<p>Nařízení č. 1408/1971, o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ze dne 14. 6. 1971 – (předchůdce nařízení č. 883/2004)</p> <p><u>od 1. 6. 2012 se tento předpis vztahuje pouze na:</u></p> <p>- občany třetích států ve vztahu ke Spojenému království</p> <p><u>dříve se nařízení vztahovalo na</u></p> <p>- členské státy EU, EHP ÷ Švýcarsko</p> <p>- občany třetích států – (od 14. 5. 2003)</p> <p>- Maroko, Alžírsko, Tunis (průběžně od roku 2005)</p>	<p>Nařízení č. 492/2001, o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie, ze dne 5. 4. 2011 (sociální výhody)</p> <p><u>předpis se od 16. 6. 2011 vztahuje na:</u></p> <p>- členské státy EU</p> <p>- EHP + Švýcarsko</p> <p>(tento předpis nahradil starší nařízení č. 1612/1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství, ze dne 15. října 1968)</p>
--	--	--

Tabulka č. 1: Přehled vývoje územní působnosti nařízení od roku 1968 až po současnost

zdroj: vlastní zpracování

„Cizinci“ neboli **občané třetích států**, mají nárok na dávky SSP v případě splnění podmínky pobytu alespoň po dobu 365 dnů ode dne hlášení cizince k pobytu na území České republiky.³⁹ **Aby byla prolomena podmínka pobytu 365 dní** a dotyčné osoby mohly být kryté koordinačním nařízením, musí splnit dvě podmínky. Nejprve jim musí být

³⁷ 28 členských států Evropské unie. Koordinační nařízení se vztahují i na území, která spadají pod působnost některého z členských států. Jedná se např. o Baleárské ostrovy, Francouzskou Guayanu, Madeiru atd.

³⁸ Evropský hospodářský prostor (EHP) zahrnuje státy EU a státy Evropského společenství volného obchodu (ESVO), jejímiž členy jsou **Island, Norsko a Lichtenštejnsko**. Mezi ESVO a EU byla kromě jiných vytvořena dohoda o volném pohybu osob. S účinností od 1. 6. 2012 se na ně vztahuje působnost nařízení 883/2004. Speciální postavení má **Švýcarsko**, v EHP si udržuje statut pozorovatele, jeho vztahy k EU jsou upraveny dohodami. S účinností od 1. 4. 2012, došlo k rozšíření působnosti nařízení 883/2004 i na Švýcarsko.

³⁹ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, §3 odst. 2 písm. a).

přiznán **status dlouhodobě pobývajícího rezidenta** v některém členském státě („legally resident“). Podmínky pro vstup a pobyt si každý členský stát určuje sám. Dalším nezbytným předpokladem pro možnost krytí koordinačním nařízením je **vazba na dva státy**.⁴⁰

Pro Českou republiku jsou také závazné **asociační dohody**, které byly již před naším vstupem do Evropské unie sepsány mezi Evropským společenstvím a **státy Maroko, Alžírsko a Tunis**. Asociační dohody zakládají rovnost zacházení pro pracovníky, kteří jsou zaměstnaní na území některého členského státu, a pro jejich rodinné příslušníky, kteří s nimi žijí na území tohoto státu. Koordinační nařízení **platí pouze pro osoby zaměstnané, uchazeče o zaměstnání, byli-li předtím zaměstnanci a pro důchodce**; nevztahuje se na občany a jejich rodinné příslušníky, kteří vykonávají v České republice činnost jako osoby samostatně výdělečně činné a na neaktivní osoby.⁴¹

⁴⁰ **Příklad: Občan Brazílie je rezidentem v Rakousku a odjede bydlet nebo pracovat do České republiky.**

⁴¹ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 3/2010.*

4 NAŘÍZENÍ Č. 883/2004, O KOORDINACI SYSTÉMŮ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ A PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ Č. 987/2009

Obě modernizovaná nařízení vstoupila v platnost dne 1. 5. 2010, nahradila tak nařízení č. 1408/71 a č. 574/72 ze dne 14. června 1971. Patří mezi nejdůležitější prameny koordinace.

Předpisy Evropské unie týkající se koordinace sociálního zabezpečení existují po dobu 50 let. Pravidla se neustále přizpůsobují vývoji v sociální a soudní oblasti. Přestože nebyla judikatura Evropského soudního dvora do nového nařízení promítnuta v takové intenzitě, jak se očekávalo, představují nařízení ve svém celku určitý posun dopředu a nepochybně reagují na stávající situaci v oblasti sociálního zabezpečení v členských státech. Opravdovou inovací oproti staršímu nařízení je ustanovení o rovném zacházení s dávkami, příjmy, skutečnostmi.⁴²

Nařízení č. 883/2004 je členěno do pěti hlav, první dvě hlavy zahrnují obecná ustanovení o působnosti, základní zásady koordinace, taktéž pravidla pro určení použitelnosti právních předpisů. Nejrozsáhlejší část tvoří hlava III, kde jsou obsaženy ustanovení o různých druzích dávek, rodinnými dávkami se zabývá článek 66 až 69. Prováděcí nařízení č. 987/2009 má pět hlav a zahrnuje konkrétní postupy aplikace.⁴³

4.1 Působnost Nařízení č. 883/2004 – osobní a věcný rozsah

Pro ucelenou představu je v tabulce uvedené níže znázorněn osobní a věcný rozsah koordinačního Nařízení č. 883/2004. Následuje rozbor hlavních pojmů a jsou zde vyzdvihnuty specifika dávek.

⁴² (PENNING, F., 2009) Introduction: Regulation 883/2004 – The Third Coordination Regulation in a Row', *European Journal of Social Security*, 2009, [online]. 2013 [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: http://www.franspenning.org/attachments/File/coordination_ejss_introduction.pdf

⁴³ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 28, 29.

Vztahuje se na:	Osobní rozsah	Věcný rozsah rodinných dávek
Občany EU	Osoby zaměstnané	Přídavek na dítě
Občany EHP a Švýcarska	Osoby samostatně výdělečně činné	Rodičovský příspěvek
Občany třetích států	Osoby nezaměstnané, pobírající dávku v nezaměstnanosti	Odměna pěstouna
Rodinné příslušníky a pozůstalé	Osoby pobírající důchod z členského státu	Příspěvek na úhradu potřeb dítěte
Občany Maroka, Alžírsko, Tunisu	Osoby studující v EU	Příspěvek při ukončení pěstounské péče
Osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky	Osoby neaktivní	Pohřebné (samostatně krytá otázka)

Tabulka č. 2: Osobní a věcný rozsah Nařízení č. 883/2004

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.1 Důležité pojmy související s osobním rozsahem koordinace

Výdělečná činnost je nejpřednějším kritériem pro správné určení toho, ze kterého státu bude určitá rodinná dávka prvotně poskytována. Každá členská země postupuje dle svých právních předpisů sociálního zabezpečení.

Za výdělečně činnou osobou na území České republiky se považuje osoba zaměstnaná, osoba samostatně výdělečně činná a osoba disponující „smlouvou o práci“⁴⁴, **Zaměstnancem** je osoba, která vykonává výdělečnou činnost na základě pracovní smlouvy, která zakládá účast na nemocenském pojištění.⁴⁵ **Za osobu samostatně výdělečně činnou** se považuje osoba, která je účastna důchodového pojištění.⁴⁶ Dále se za výdělečně činnou osobu považuje osoba na mateřské nebo rodičovské dovolené, pokud však trvá její pracovněprávní vztah.⁴⁷

Zvláštní druhy zaměstnanců – do této kategorie spadá **příhraniční pracovník**, který vykonává své povolání na území jednoho členského státu a bydlí na území jiného

⁴⁴ Za osobu, která disponuje „smlouvou o práci“ se považuje osoba, která vykonává práci v některém z pracovněprávních vztahů dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, § 5- § 6.

⁴⁶ Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, § 9.

⁴⁷ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 8/2011, definice rodinných příslušníků.*

členského státu, do kterého se vrací zpravidla každý den nebo alespoň jednou za týden. **Sezónním pracovníkem** je osoba, která po dobu maximálně 8 měsíců vykonává práci sezónního charakteru v jiné zemi, než je země jeho trvalého pobytu. **Vyslaný pracovník** je osoba, která je zaměstnavatelem vyslána do jiného členského státu, aby zde konala práci po dobu maximálně 24 měsíců pro tohoto zaměstnavatele, rodinné dávky vyplácí stát, ze kterého byla osoba vyslána. **U osoby zaměstnané na palubě lodi** obvykle rodinné dávky vyplácí stát, pod jehož vlajkou loď pluje. Výjimku tvoří námořníci, kteří jsou odměňováni společnostmi působící ve státě jejich bydliště, v tom případě podléhají předpisům ze země, jejímž jsou státními příslušníky. **Úředníci** – v této skupině jsou například diplomaté, rodinné dávky vyplácí stát, kde sídlí zaměstnávající úřad, i pokud pracují na území jiného státu. **Smluvní zaměstnanci Evropských společenství** si mohou zvolit, zda se na ně budou vztahovat právní předpisy členského státu, v němž jsou zaměstnáni, nebo právní předpisy členského státu, jehož jsou státními příslušníky. Toto právo volby lze využít jen jednou.⁴⁸

Osoby studující v Evropské unii – studentem se rozumí dítě do 26 let, které doloží potvrzení o studiu. V případě, že vykonává výdělečnou činnost mimo své studijní povinnosti, přídavek na dítě vyplácí stát zaměstnání. U studenta, jehož výkon práce je součástí jeho studijních povinností, vyplácí dávku stát, ze kterého pochází.⁴⁹

Specificky jsou řešeny případy, kdy student nepracuje, díváme se na něj jako na neaktivní osobu. Na studenty, kteří nejsou výdělečně činní, se aplikovatelné právní předpisy určují dle místa **bydliště**. Ke každému případu je nutné přistupovat při posuzování bydliště individuálně.⁵⁰

Neaktivní osoby – jedná se o osoby, které kromě bydliště nemají žádné jiné vazby na Českou republiku, například jsou v evidenci úřadu práce bez nároku na podporu, anebo vychovávají dítě. Obecně platí, že neaktivní osoba podléhá právním předpisům státu bydliště. Kritéria pro určení toho, který stát je považován za stát bydliště, jsou obdobná jako v případě nepracujících studentů. Pro správné vyhodnocení bydliště je pracovníkům

⁴⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 9/2011.*

⁴⁹ tamtéž.

⁵⁰ Pokud si nepracující student požádá o přídavek na dítě v České republice, musí prokázat bydliště na území České republiky. Prvky pro určení bydliště jsou zahrnuty v článku 11, prováděcího Nařízení 987/2009, kde je uvedeno, že příslušná instituce stanoví tzv. středisko zájmů dotyčné osoby, a to na základě celkového posouzení veškerých dostupných a významných informací o skutečnostech, prokazujících bydliště osoby.

nápomocen šestistránkový formulář s názvem – **Dotazník pro určení státu bydliště pro účely dávek státní sociální podpory**.⁵¹

4.1.2 Věcný rozsah rodinných dávek a některá specifika

Dávky státní sociální podpory, které podléhají koordinačnímu nařízení, jsou vyjmenovány v úvodní tabulce. Koordinační nařízení je terminologicky označuje jako **rodinné dávky**.

Mezi obecně nejtypičtější koordinační rodinné dávky patří zcela jistě **přídavek na dítě a rodičovský příspěvek**. Přídavek na dítě nebo dávka obdobná přídavku na dítě, se vyplácí ve všech členských státech. V České republice je tato dávka pro rodiny s nezaopatřenými dětmi omezena příjmem, tudíž jeho nároku nedosáhnou všechny rodiny. Poměrně velkorysejší je ovšem Česká republika u rodičovského příspěvku. V porovnání s ostatními členskými zeměmi, je u nás doba čerpání rodičovského příspěvku výrazně nejdelší. Rodiče mají možnost po celou dobu pobírání příspěvku pracovat nebo podnikat. Další předností je možnost měnit si výši rodičovského příspěvku každé tři měsíce, díky tomuto opatření se můžou rodiče rozhodovat o výši příspěvku podle aktuální životní situace.

Rodičovský příspěvek a přídavek na dítě tvoří 90% ze všech dávek, které jsou z úřadu práce, kontaktního pracoviště ve Frýdku - Místku, vypláceny v rámci Evropské unie. Vycházím ze statistiky přijatých žádostí za rok 2013, která je součástí přílohy na straně 61.

Existenci dávek z různých států Evropské unie si lze ověřit ve srovnávací databázi dávkových systémů MISSOC (Mutual Information System on Social Protection). Jde o vzájemný informační systém sociálního zabezpečení, který je zdrojem podrobných porovnatelných a pravidelně aktualizovaných informací týkajících se systémů sociální ochrany jednotlivých zemí. Systém MISSOC je určen jak občanům, tak organizacím. Zájemci se zde dozví potřebné informace o sociální ochraně v jiných zemích, o důchodových právech, **rodinných dávkách**, dávkách v nezaměstnanosti a dalších právech

⁵¹ Typickým příkladem neaktivních osob z praxe, je přestěhování čtyřčlenné rodiny ze Slovenska do České republiky za účelem hledání zaměstnání, kdy oba rodiče nepracují. Na Slovensku jim byly pozastaveny dávky, slovenská strana očekává, jak se k této situaci postavíme. Pokud rodina věrohodně prokáže, že místem bydliště je Česká republika, dávky se jí z našeho systému přiznají. V opačném případě se dávky zamítnou a ve výplatě pokračuje Slovenská republika.

v oblasti sociálního zabezpečení příslušné země. Informační databáze je přístupná pro každého bezplatně.⁵²

4.1.3 Pohřebné

Tato dávka tvoří v Nařízení č. 883/2004 samostatnou krytou oblast sociálního zabezpečení. V případě pohřebného se příslušnost k právním předpisům řídí osobou zemřelého. Dávku poskytuje stát, ve kterém byla zemřelá osoba v době úmrtí **pojištěna**, a to bez ohledu na to, ve kterém státě bylo její bydliště.⁵³ Podmínky pojištění musí být splněny ke dni pohřbení.

⁵² V současné době (leden 2014) prochází tento systém revizí. Příručky o sociální ochraně v jiných zemích, včetně rodinných dávek, lze vyhledat přes <http://ec.europa.eu/missoc>, kdy se přes sekci „Systémy sociální ochrany MISSOC“ zvolí „Průvodce systémů sociálního zabezpečení jednotlivých států“, dále následuje odkaz „**Vaše práva v jednotlivých zemích**“, (až do této doby v češtině). Zde si již zájemce dohledá zhruba 30 ti stránkové dokumenty o systému sociálního zabezpečení té které země. V současné době jsou tyto dokumenty k dispozici pouze v angličtině, němčině a francouzštině, překlad do ostatních jazyků včetně češtiny by měl být dokončen do konce roku 2014.

⁵³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, článek 42.

5 NAŘÍZENÍ Č. 492/2011, O VOLNÉM POHYBU PRACOVNÍKŮ UVNITŘ UNIE

Dne 16. června 2011 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011, o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie a nahradilo tímto dnem starší nařízení, kterým bylo nařízení č. 1612/68 ze dne 15. října 1968. Nařízení zakládá rovnost zacházení pro migrující pracovníky – státní příslušníky členských států EU, EHP + Švýcarska a jejich rodinné příslušníky.

Na základě tohoto nařízení mají migrující pracovníci a jejich rodinní příslušníci přístup ke všem sociálním výhodám přiznaným vlastním občanům.⁵⁴ **V zásadě platí pravidlo, že dávky státní sociální podpory, které nespádají do věcného obsahu koordinačního nařízení č. 883/2004, náleží do skupiny tzv. sociálních výhod.**

5.1 Působnost nařízení č. 492/2011 – osobní a věcný rozsah

Vztahuje se na:	Osobní rozsah	Věcný rozsah – sociální výhody
Občany EU Občany EHP + Švýcarsko Rodinné příslušníky	Osoby zaměstnané Osoby samostatně výdělečně činné Osoby nezaměstnané pobírající dávku v nezaměstnanosti	Příspěvek na bydlení Porodné Příspěvek při převzetí dítěte Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Tabulka č. 3: Osobní a věcný rozsah Nařízení č. 492/2011

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce uvedené výše je pro větší přehlednost znázorněn přehled osobního a věcného rozsahu. Na první pohled je patrné, že **tento právní předpis má přísnější pravidla** a nevztahuje se na všechny typy migrujících osob, jak je to v koordinačním Nařízení č. 883/2004. Lze si všimnout rozdílu, že o sociální výhody si nemůžou požádat migrující osoby pobírající důchod, také ne migrující neaktivní osoby, studenti, občané třetích států,

⁵⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 492/2011, o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie, článek 7 – 9.

osoby bez stání příslušnosti včetně uprchlíků, a občané Maroka, Alžírsko a Tunisu. Tyto osoby jsou kryté pouze nařízením č. 883/2004. Sociální výhody mají užší osobní rozsah, také nejsou exportovatelné, smyslem právní úpravy není zajistit výplatu dávek do jiného členského státu. Nařízení č. 492/2011 představuje v podstatě pracovněprávní předpis s důrazem na zaměstnanost.

5.1.1 Důležité pojmy související s osobním rozsahem

Jak již bylo napsáno, migrující pracovníci a jejich rodinní příslušníci mají dle zásad tohoto nařízení v hostitelském státě přístup ke všem sociálním výhodám. **Pojem sociální výhoda** má širší význam. Spadá sem vše, co může přispět k sociální integraci v hostitelském státě a k čemu mají vlastní občané přístup, např. slevy v dopravě, podpory zdravotně postiženým občanům k znovuzískání pracovní schopnosti apod.⁵⁵

Nařízení se vztahuje na **rodinné příslušníky** migrujících pracovníků. Definice rodinných příslušníků je zpravidla určena právními předpisy členského státu, podle kterých se poskytují dávky. U dávek státní sociální podpory je definice vymezena v §7 zákona o SSP, **v okruhu společně posuzovaných osob**. Nárok na přiznání dávky je částečně podmíněn žitím ve společné domácnosti.

Pro určení použitelnosti právních předpisů Evropské unie se vychází z okruhu rodinných příslušníků definovaných na základě **závislosti, pokud je určitá osoba závislá na dané migrující osobě**. Nejčastěji se jedná o závislost nezaopatřeného dítěte na rodiči. **U rozvedených rodičů je závislost dítěte zachována pouze tehdy, byla-li otcí nebo matce stanovena vyživovací povinnost.**⁵⁶

V souvislosti s aplikací Nařízení č. 492/2011 platí zásada, že na **migrující pracovníky se tento předpis vztahuje přímo. Rodinní příslušníci však disponují tzv. odvozenými nároky**, mají tudíž pouze **nárok nepřímý**. Rodinným příslušníkem se rozumí manžel nebo manželka, registrovaní partneři, nezaopatřené dítě a předci v přímé linii, kteří jsou

⁵⁵ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 2/2004*.

⁵⁶ Jedná se hlavně o situace, kdy se musí určit primárnost či sekundárnost států v případě migrujících rozvedených manželů, kteří spolu nežijí. Závislost dítěte na rodiči se prokazuje rozsudkem soudu o stanovení výživného. Příklad: bývalá manželka žije s dítětem v Polsku, kde je výdělečně činná. Bývalý manžel pracuje v ČR a byla mu stanovena vyživovací povinnost. Do okruhu společně posuzovaných osob patří otec, matka, dítě. Polsko je primárním státem pro výplatu dávek z důvodu výdělečné činnosti matky a bydliště dítěte, ČR je sekundárním státem z titulu výdělečné činnosti otce.

vyživovanými osobami migrující výdělečně činné osoby a žijí s ním ve společné domácnosti. Jejich nárok na dávky je odvozen od zaměstnaného migrujícího pracovníka.⁵⁷

Za rodinného příslušníka není považován druh a družka, na rozdíl od koordinačního nařízení č. 883/2004.⁵⁸

U rodin, na které se nařízení vztahuje přímo i nepřímo platí, že **podmínka bydliště** je vyžadována pouze u oprávněné osoby samotné.⁵⁹

Institut bydliště je často zmiňován napříč celým spektrem všech nařízení, podmínka prokazující bydliště v ČR má ale trochu jiný charakter (význam) u koordinačního nařízení pro rodinné dávky a u sociálních výhod dle Nařízení č. 492/2011.

U osob, na které se vztahují koordinační nařízení, musí pro vznik nároku na rodinné dávky existovat vazba na Českou republiku daná buď zaměstnáním, důchodem nebo **bydlištěm**, čímž je prolomena podmínka 365 dnů pobytu pro cizince. Zde je nutno rozlišovat mezi bydlištěm a trvalým pobytem. Tyto dva instituty nelze ztotožňovat. Pro většinu osob v České republice je místo, kde jsou hlášeni k trvalému pobytu, zároveň místem bydliště. Hlášení k trvalému pobytu je ale jen evidenční kategorií, kterou řada členských zemí nemá vůbec zavedenou a unijní předpisy s ní vůbec nepracují. **Proto je bydliště nutno prokázat ve smyslu střediska zájmů rodiny a spjatostí v hostitelské zemi, a to dle článku 11 prováděcího nařízení č. 987/2009.**⁶⁰ Podmínka bydliště musí být vždy splněna u neaktivních migrujících osob.

U dávek spadajících do sociálních výhod je bydliště zkoumáno vždy. Od 1. 1. 2012 došlo k novele zákona o státní sociální podpoře, kde kromě podmínky hlášení k trvalému pobytu na území České republiky, přibyla další podmínka nároku na dávky, - **bydliště** na území České republiky. Podmínka bydliště se vždy zkoumá u oprávněné osoby, která žádá o sociální výhody.⁶¹ Co se rozumí **bydlištěm dle vnitrostátního předpisu**, je stanoveno v zákoně o pomoci v hmotné nouzi, kde je mimo jiné uvedeno, že osoba má bydliště na

⁵⁷ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 7/2011.*

⁵⁸ *tamtéž.*

⁵⁹ Případem praktického použití může být tato situace německé rodiny: Občan Německa je považován za pracující osobu v ČR, kde má rovněž i bydliště. Jeho manželka nikde nepracuje, má rovněž bydliště na území ČR. Matka si požádá o porodné. Jelikož je matka považována za rodinného příslušníka migrující výdělečně činné osoby, vztahuje se na ní nařízení č. 492/2011 nepřímo. Podmínka bydliště bude vyžadována pouze u matky (oprávněnou osobou pro porodné je matka). Situace by se nezměnila, i kdyby manžel neměl bydliště na území ČR, jelikož podmínka bydliště je vyžadována pouze u oprávněné osoby samotné.

⁶⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *EU informace č. 2, určování příslušnosti k právním předpisům členského státu EU.*

⁶¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informace č. 6/2011, k zákonu o státní sociální podpoře.*

území České republiky, zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, popřípadě existují jiné významné důvody, které prokazují sepětí této osoby s Českou republikou.⁶²

5.1.2 Věcný rozsah sociálních výhod a některá specifika

Dávky porodné a příspěvek na bydlení jsou dávkami závislými na příjmu. Porodné se vyplácí na první narozené dítě a podobně jako u přídatku na dítě, na jeho nárok dosáhnou pouze rodiny s nižšími příjmy. U porodného se splnění podmínky sleduje k datu porodu dítěte anebo k datu převzetí dítěte do péče.⁶³ Jelikož je nárok na porodné vázán stanovenou hranicí příjmů a vyplácí se jen na prvorozené dítě, rodiny s migrujícím prvkem si tuto dávku nárokují v České republice v menší míře.

U příspěvku na bydlení může být žadatelem migrující pracovník nebo jeho rodinný příslušník, který je vlastníkem nebo nájemcem bytu a je v bytě hlášen k trvalému pobytu.⁶⁴ Příspěvek na bydlení je v porovnání s rodinnými dávkami vyplácen pouze okrajově, stejně tak, jako dávky pěstounské péče.

⁶² Zákon č. 111/2006, o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, § 5 odst. 6.

⁶³ Budou – li pro účely této dávky společně posuzováni manželé, z nichž jeden je ke dni porodu výdělečně činný na území České republiky a druhý ve státě, jehož je příslušníkem, výdělečně činný není, bude jim porodné přiznáno. Jedna osoba je výdělečně činná, druhá je považována za rodinného příslušníka. Oprávněná osoba musí splnit podmínku bydliště v ČR

⁶⁴ Příklad: migrující manželé jsou v bytě hlášeni k pobytu. Jeden z nich pracuje v ČR, druhý není výdělečně činný, je tudíž považován za rodinného příslušníka výdělečně činné osoby. Pokud je jeden z nich vlastníkem či nájemcem určité nemovitosti, může si požádat o příspěvek na bydlení.

6 URČOVÁNÍ PŘÍSLUŠNOSTI K PRÁVNÍM PŘEDPISŮM

Cílem této kapitoly je náhled do problematiky kompetentnosti členských států pro výplatu rodinných dávek. Tato kapitola je obsáhlá, správné určení příslušnosti kompetentního státu pro výplatu rodinných dávek je krokem nejpodstatnějším. Často totiž existuje více států, které by mohly být pro poskytnutí rodinné dávky příslušné, dochází k překrývání nároků na rodinné dávky ze systémů dvou či více států. Za dobu používání koordinačních pravidel se proto vytvořil komplexní systém pravidel a možností řešení.

6.1 Pravidla přednosti při poskytování rodinných dávek

Obecná pravidla určování použitelných právních předpisů upravuje Hlava II, článek 11 až 16 základního nařízení č. 883/2004 a zejména článek 6, 11 a 14 až 21 prováděcího nařízení č. 987/2009. Specifická pravidla, týkající se **pořadí přednosti neboli priority (kompetentnosti) států** u přiznávání rodinných dávek, nebo také týkající se **pravidel přednosti ve složitějších situacích**, jsou rovněž obsahem základního a prováděcího nařízení (článek 68 základního nařízení a článek 58 prováděcího nařízení, včetně dalších).

6.1.1 Pořadí přednosti neboli priority (kompetentnosti) států

Pravidla **pro pořadí přednosti** je třeba použít vždy, existuje-li více států, které rodině mají poskytnout rodinné dávky. Podrobněji se kompetentností států zabývám v bodech 7.2.1 až 7.2.4. Konkrétní postup v řízení se odvíjí podle toho, ve kterém státě je žádost podána.

Pro určení správného kompetentního státu je nutné si při řízení o rodinných dávkách položit tyto základní otázky:

- Kde pracují rodiče?
- Kde žijí děti?
- Vzniká dle právní úpravy nárok na dávky na základě bydliště?

Příslušná instituce po celkovém posouzení situace rodiny zjistí, že:

- je státem, který není kompetentní

- je státem, který je kompetentní jediný
- je státem primárním
- je státem se sekundárním⁶⁵

6.1.2 Pravidla přednosti ve složitějších situacích

U **pravidel přednosti ve složitějších situacích** je základním pravidlem stanovení použití právních předpisů toho členského státu, ve kterém **zaměstnaná** nebo **samostatně výdělečně činná** osoba skutečně vykonává svou činnost, bez ohledu na místo jejího bydliště. Druhým kritériem je zjištění, zda migrující osoba nepobírá z některého členského státu **důchod**. Posledním kritériem je stanovení nároku na rodinné dávky přiznané z důvodu **bydliště nezaopatřených rodinných příslušníků**.⁶⁶ Pokud se v rodině kryjí dvě výdělečné činnosti, kdy otec je zaměstnancem v jednom členském státě, matka osobou samostatně výdělečně činnou ve druhém státě, **větší váhu má zaměstnanecký poměr**. Primárním státem se stává sídlo zaměstnanecké výdělečné činnosti, sekundárním státem pro výplatu dávek potom stát samostatně výdělečné činnosti.

6.1.3 Pravidla přednosti u výdělečné činnosti při souběhu ve více státech

Skutečnost, že je osoba v České republice zaměstnaná, doloží pracovní smlouvou nebo smlouvou o práci.⁶⁷ Mezi skutečnosti prokazující samostatně výdělečnou činnost patří doklad o zaregistrování u příslušného úřadu nebo potvrzení o evidenci a dobách důchodového pojištění.

Složitější situace nastává, pokud je výdělečná činnost vykonávána ve více členských státech najednou. V případech souběhu činností ve více zemích se může jednat o souběh zaměstnání ve více státech, samostatně výdělečné činnosti ve více státech, případně souběh zaměstnání a samostatně výdělečné činnosti ve více státech.⁶⁸

⁶⁵ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 1/2004*.

⁶⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 2, určování příslušnosti k právním předpisům členského státu EU*.

⁶⁷ Pokud má pracovník ÚP pochybnosti o jejím trvání nebo o obsahu, ověří si u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení účast dotyčné osoby na nemocenském pojištění. Případné ověření je možné i v Centru mezinárodních úhrad, což je styčný orgán České republiky pro zdravotní pojišťovny.

⁶⁸ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 71.

Pokud je osoba zaměstnaná ve dvou či více státech a v jednom z nich se nachází její bydliště a právě v tomto je vykonávána **kvantitativně podstatná část činnosti**, podléhá taková osoba právním předpisům státu místa bydliště. Podstatnou část činnosti lze určit na základě zkoumání rozložení pracovní doby. V případě osob, které podnikají ve více státech najednou, se zkoumá střed zájmů činností. Ten se určuje na základě zhodnocení místa, kde je stálé a trvalé sídlo podnikání, povahy a doby vykonávaných činností, počtu poskytnutých služeb, roční obrát apod. V obou případech platí, že pokud je podíl nižší než 25 %, má se za to, že v daném státě podstatná část činnosti vykonávána není.⁶⁹

6.2 Určení důvodů kompetentnosti státu (pravidla přednosti při překrývání nároků dle stejného – různého důvodu)

Jak již bylo výše naznačeno, pravidla přednosti je třeba použít vždy v situaci, kdy existuje více států, které dané rodině mají poskytnout dávky. Nejtypičtější situací je bydliště rodiny ve státě A, a zaměstnání jednoho z rodičů dětí ve státě B.

Základním rozlišením, které je třeba uskutečnit, je, zda dávky v dotčených státech náleží **ze stejného či jiného důvodu, případně mohou být kombinací těchto důvodů**. Stejnost či rozdílnost důvodu přiznání dávky se neposuzuje podle vnitrostátních předpisů, ale podle toho, z jakého důvodu jsou dotčené státy kompetentní ve smyslu nařízení. Základem je tedy určení důvodu, **proč jsou státy kompetentní**.⁷⁰

Situace 1 : Zaměstnání jednoho z rodičů dětí ve státě A, a bydliště rodiny ve státě B. Stát A je kompetentní z důvodu výdělečné činnosti, stát B je kompetentní z důvodu bydliště dětí a jednoho z rodičů. Jde tedy o situaci, kdy jsou dávky poskytovány z různých důvodů.⁷¹

U dávek poskytovaných více než jedním členským státem **z různých důvodů** platí dle článku 68 odstavec 1 a) nařízení č. 883/2004 toto pořadí:

⁶⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004, článek 14.

⁷⁰ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 1/2010, metodický pokyn k provádění*.

⁷¹ tamtéž.

- na prvním místě jsou nároky přiznané z důvodu zaměstnání nebo podnikání
- na druhém místě jsou nároky přiznané z důvodu důchodu
- na třetím místě jsou nároky přiznané z důvodu místa bydliště

Ve výše uvedených případech platí, že stát, který má při poskytnutí dávek přednost, je primárně kompetentní, poskytuje dávky plně a druhý se stává sekundárně kompetentním. Sekundární stát poskytuje pouze doplatek v případě, že by dávky podle jeho předpisů byly vyšší nebo doba vyplácení delší.

Situace 2: Bydliště rodiny ve státě A, jeden z rodičů zde pracuje, druhý rodič pracuje ve státě B. Stát A i B je kompetentní z důvodu výdělečné činnosti. Jde tedy o situaci, kdy jsou dávky poskytovány ze stejných důvodů.⁷²

U dávek poskytovaných více než jedním členským státem **ze stejného důvodu** se vychází z článku 68 odstavec 1 b) nařízení č. 883/2004 a je zde stanoveno pořadí přednosti na základě těchto kritérií:

- pokud je v obou případech důvodem přiznání **zaměstnání nebo samostatně výdělečná činnost**, poskytně dávky prioritně stát bydliště dětí. Pokud je v něm zároveň vykonávána výdělečná činnost, jako druhý v pořadí poskytně druhý stát zaměstnání případný **vyrovnávací doplatek**. Pokud děti bydlí v jiném členském státě, než jsou oba státy zaměstnání, vezmou oba dotčené státy při stanovení výše dávek v úvahu i děti, které nebydlí na jejich území s tím, že stát s nejvyššími dávkami je poživatelům přizná a druhý stát **refunduje** polovinu této částky (avšak maximálně do výše dávek, které by náležely podle jeho právních předpisů).
- pokud je v obou případech důvodem přiznání **poskytování důchodu** (starobního, invalidního, pozůstalostního), rodina pobírá důchod od více zemí – poskytně dávky prioritně stát bydliště dětí, pokud je zároveň plátcem některého z důchodu. Když se toto pomocné kritérium nedá použít, poskytně dávky ten ze států, u něhož byla získána nejdelší doba pojištění. I zde platí pravidlo, že sekundárně kompetentní stát poskytuje vyrovnávací doplatek anebo dochází k refundaci mezi státy.
- pokud je v obou případech důvodem přiznání **bydliště**, například v jednom státě bydlí jeden rodič a ve druhém děti s druhým rodičem, přičemž ani jeden nepracuje,

⁷² Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 1/2010, metodický pokyn k provádění.*

jedná se o posuzování nároků zcela neaktivních osob a při určování kompetentnosti států se vychází z celkového posouzení střediska zájmů rodiny. **Vyrovňovací doplatek se v těchto případech neposkytuje.**

6.2.1 Vyrovňovací doplatek

Vyrovňovací doplatek se poskytuje v případě souběhu nároků na rodinné dávky ze dvou členských států. Je poskytnut vždy, pokud dojde k souběhu nároků na základě výdělečné činnosti nebo pobírání důchodů. Vyplácí se v případě kolidujících právních předpisů **jako rozdíl mezi výši dávky vyplacené primárně kompetentním státem a sekundárně kompetentním státem.** V sekundárním státě proto musí existovat dávky vyšší nebo delší. Sekundární stát rodinné dávky pozastaví nebo nepřizná a v nezbytných případech poskytuje vyrovnávací doplatek ve výši, která tuto částku nebo délku přesahuje. Jestliže se ale nárok na rodinnou dávku zakládá výhradně na bydlišti, není nutno vyrovnávací doplatek na děti bydlící v jiném členském státě poskytovat.⁷³

Také pokud rodinná dávka v primárně kompetentním státě **neexistuje**, není upravena, **nebo** osobě na rodinnou dávku v primárně kompetentním státě **nárok nevznikne** (například z důvodu vyšších příjmů), vyplatí sekundárně kompetentní stát **vyrovňovací doplatek v plné výši** dané rodinné dávky, dle svých právních předpisů.⁷⁴

Osobně si myslím, že zahrnutí pravidla vyrovnávacího doplatku do nového koordinačního nařízení patří v oblasti rodinných dávek k největším přínosům. Rodinám s nezaopatřenými dětmi přináší právní jistotu finanční podpory na náklady spojené s výchovou dítěte. V případě překrývání nároků na rodinné dávky ze systémů dvou či více států neztrácí rodina nárok na dávky, může pobírat nejvyšší nebo nejdelší možnou dávku. Pokud v jedné zemi dávka neexistuje nebo na její nárok rodina nedosáhne, může jim být poskytována z druhého státu.

⁷³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, článek 68 odst. 2.

⁷⁴ Poskytnutí vyrovnávacího doplatku z ČR v plné výši, je podmíněno důkladným ověřením příslušného pracovníka o existenci dávky v daném státě, například pomocí informačního systému MISSOC, také zjištěním, zda si migrující osoba podala žádost o rodinnou dávku v primárně kompetentním státě, proč jí eventuálně nevznikl nárok.

Vzhledem k územní poloze města Frýdku - Místku, které leží v příhraniční lokalitě, patří mezi nejpočetnější migrující osoby slovenští a polští občané.⁷⁵ Na druhou stranu spousta občanů z našeho regionu vyjíždí za prací do různých států. Vyrovnávací doplatky poskytují českým rodinám nejčastěji německé nebo rakouské instituce.⁷⁶

6.2.2 Refundace

V případě refundací dochází **k finančnímu vyrovnání**, přesunu finančních prostředků přímo **mezi dotčenými institucemi členských států**, nikoli mezi institucí a příjemcem dávky. Existuje několik situací, kdy lze hovořit o refundacích.

První situací je ta, kdy nelze určit pořadí přednosti podle místa bydliště dětí. Pokud výdělečná činnost probíhá v členských státech, z **nichž ani jeden není místem bydliště dětí**, poskytne dávky ten členský stát, kde probíhá výdělečná činnost, a který má nejvyšší úroveň dávky. Členský stát, kde probíhá výdělečná činnost s nižší úrovní dávek, uhradí polovinu této částky, maximálně však do výše dávky stanovené právními předpisy členského státu s nižší úrovní dávek.⁷⁷

Referát státní sociální podpory ve Frýdku - Místku řeší tuto refundaci převážně s Rakouskem.⁷⁸ Jak je uvedeno úvodem, k finančnímu vyrovnání dochází pouze mezi institucemi členských států. Samotné refundací ovšem předchází proces, kdy se musí zjistit, zda by vůbec slovenské rodině vznikl nárok na přídavek na dítě z České republiky.⁷⁹ Teprve až po kladném vyřízení přídavku na dítě může být refundace zrealizována.

⁷⁵ Polsko i Slovensko mají nižší výši rodičovského příspěvku a také doba pobírání této dávky je kratší. Proto realizujeme vyrovnávací doplatky rodičovského příspěvku polským a slovenským občanům velice často.

⁷⁶ Státy Rakousko a Německo mají naopak podstatně vyšší měsíční částku přídavku na dítě a dosažení nároku na tuto dávku není podmíněno testováním příjmů. Pokud tedy české rodině, kdy jeden z rodičů pracuje ve výše uvedeném státě, nevznikne nárok na přídavek na dítě z ČR a to z důvodu překročení hranice příjmů, poskytne se jim vyrovnávací doplatek v plné výši z Německa nebo Rakouska.

⁷⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004, článek 58.

⁷⁸ Příklad z praxe: Slovenská rodina - matka pracuje v České republice, otec v Rakousku, bydliště celé rodiny je na Slovensku. Rakousko jako stát s nejvyšší úrovní dávky přídavek na dítě, poskytuje rodině přídavek pro jejich patnáctileté dítě ve výši 130,90 € měsíčně. Jelikož polovina částky 130,90 € je vyšší než částka 700,- Kč, na kterou by mělo dítě nárok z České republiky, bude Česká republika vyplácet měsíčně rakouské straně maximální částku 700,- Kč měsíčně.

⁷⁹ Rodině je proto zaslána výzva s potřebnými formuláři k vyplnění. Ve výzvě je požádána o předložení žádostí včetně doložení všech potřebných náležitostí, nezbytných pro vyhodnocení nároku na dávku, například dokladů o výši příjmů za rozhodné období, potvrzení o studiu apod. Pro rodinu to může být zatěžující.

V opačném případě, kdy nárok na přídavek nevznikne z důvodu překročení příjmů, zasílá se rakouské straně odpověď o tom, že k refundaci nemůže dojít.

Součástí refundace je zjišťování výše částky přídavku na dítě, které vyplácí Rakousko patnáctiletému dítěti. Nejrychlejším způsobem je vyhledat potřebnou informaci z databáze MISSOC, kde je zjištěna suma 130.90 €.⁸⁰

Druhá situace, kdy dochází k refundaci mezi státy, nastává v případě nesprávného nebo opožděného vyhodnocení právní příslušnosti. Zde se jedná o pochybení ze strany klienta, kdy ten započal nebo ukončil výdělečnou činnost, aniž by o této rozhodné skutečnosti informoval příslušnou instituci, **v důsledku čehož daný stát poskytoval dávku neoprávněně.**⁸¹ Naopak může také dojít k pochybení ze strany instituce tím, že i když příslušná instituce znala všechny rozhodné skutečnosti, přesto došlo k chybnému určení právní příslušnosti. V těchto případech je nutné na základě nových skutečností správně vyhodnotit právní příslušnost a finančně vypořádat neoprávněně vyplacené dávky.

V obou dvou případech nově příslušná instituce nepošle dávky klientovi, ale té příslušné instituci, která dávky vyplácěla neoprávněně.⁸²

Třetí situace se týká prozatímní výplaty dávek. K prozatímnímu vyplácení dávek může dojít v několika případech. Příslušná instituce v sekundárně kompetentním státě nemá informace o případném nároku na dávky z primárně kompetentního členského státu, například z důvodu nereagování na výzvy k dodání údajů. Pokud tento stav trvá příliš dlouho, **může dojít k prozatímnímu vyplácení dávek.** Poté, co budou všechny údaje o nárocích na dávky z primárně kompetentního státu k dispozici, provede se v případě potřeby finanční vypořádání mezi institucemi. Také může dojít mezi příslušnými institucemi ke sporu ohledně určení právní příslušnosti. Do doby, než se případ vyřeší, lze

⁸⁰Social protection systems – MISSOC. European Commission. Employment. Social Affairs & Inclusion. *Your social security rights in Austria*. [online]. July 2013 [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Austria_en.pdf

⁸¹ Příklad z praxe: Česká rodina žila do 31. 1. 2013 v Irsku, otec zde byl zaměstnán, pobírali přídavky na děti. Po návratu celé rodiny do České republiky jim byly přiznány dávky z našeho systému, věrohodně doložili veškeré skutečnosti, že zde žijí. Otec se zaregistroval na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Irské straně ovšem neoznámili ukončení pracovní smlouvy, ta se to dozvěděla až na základě námi zaslaných formulářů o přiznání dávek. Irsko žádá náš úřad o finanční vypořádání za únor až duben.

⁸² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004, článek 73.

poskytovat klientům dávky na prozatímním základě. Poté, co bylo mezi institucemi dosaženo shody ohledně určení právní příslušnosti, provede se finanční vypořádání.

6.2.3 Prozatímní přiznávání dávek

Úřady práce vydávají prozatímní rozhodnutí v oblasti rodinných dávek, nastanou-li v zásadě dvě situace. První se týká situace, kdy byla žádost podaná na úřadu práce a ten **došel k závěru**, že právní předpisy České republiky jsou sice použitelné, avšak nikoli na základě práva přednosti. Úřad práce je tady v pozici **sekundárně kompetentní** instituce. V takovém případě **přijme úřad prozatímní rozhodnutí o použitelných pravidlech přednosti** a postoupí žádost příslušné zahraniční instituci primárně příslušného státu, která zaujme do dvou měsíců postoj k přijatému prozatímnímu rozhodnutí. Pokud tak zahraniční instituce neučiní, postupuje se (po uplynutí dvou měsíců) podle prozatímního rozhodnutí a instituce primárně kompetentního státu vyplatí rodinné dávky. Zároveň informuje sekundární instituci o výši vyplacených dávek. Tento údaj slouží k výpočtu vyrovnávacího doplatku.⁸³ Úřady práce ale mohou vypočítat výši vyrovnávacího doplatku na prozatímním základě, pokud je známa výše rodinné dávky v primárně kompetentní instituci.⁸⁴

Druhá situace nastává tehdy, pokud kompetentní instituce mají rozdílné názory na to, které právní předpisy jsou na základě práva přednosti použitelné. Migrující osoba má do doby vyřešení **nárok na prozatímní dávky** stanovené podle právních předpisů uplatňovaných institucí místa bydliště dítěte, popřípadě od instituce, které byla její žádost podána nejdříve.⁸⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že i v případě rozdílných názorů členských států na pravidla přednosti, by nemělo docházet k časové prodlevě přiznání rodinných dávek. Do doby vyřešení sporu jsou rodinám vypláceny **prozatímní dávky**.

⁸³ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 2/2011, metodický pokyn k používání strukturovaných elektronických dokumentů.*

⁸⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004, článek 7.

⁸⁵ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 2/2011, metodický pokyn k používání strukturovaných elektronických dokumentů.*

6.2.4 Změna skutečností rozhodných pro příslušnost nebo pořadí priority

Aby co nejméně docházelo k neoprávněnému vyplácení rodinných dávek, je nutná co nejužší spolupráce mezi členskými státy. Neméně důležitá je oznamovací povinnost klientů, kteří by měli příslušnou instituci včas informovat o každé změně.

Při změně skutečností platí, že **dojde-li v průběhu kalendářního měsíce ke změně použitelných právních předpisů nebo příslušnosti**, vyplácí se rodinné dávky do konce měsíce, podle nichž byly přiznány na počátku měsíce. **Instituce uvědomí instituci druhého dotčeného členského státu o datu, od něhož dávky přestane vyplácet.** Od tohoto data nabývá účinnosti výplata dávek druhým členským státem.⁸⁶

⁸⁶ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 1/2010, metodický pokyn k provádění.*

7 POSTUP PŘI VYŘIZOVÁNÍ A PŘIZNÁVÁNÍ ŽÁDOSTÍ

Obsahem této kapitoly je seznámení se s institucionálním zabezpečením koordinace v České republice. Další část se zabývá agendou řízení o dávkách státní sociální podpory dle koordinačních pravidel, která se výrazně liší od běžného přijímání dávek. Je značně časově náročná ve vztahu ke zjišťování a prokazování skutečností rozhodných pro nárok na dávku.

7.1 Instituce provádějící koordinaci státní sociální podpory

Aby byla koordinační pravidla účinná, je třeba zajistit jejich efektivní a pokud možno bezchybné provádění.⁸⁷

Pro účely koordinačního práva Evropské unie se jednotlivé instituce různě člení podle toho, jakou pozici v oblasti aplikace koordinačního práva zastávají. Důležitou roli na poli mezinárodní spolupráce hrají tzv. **styčné orgány**. V České republice vystupuje v roli styčného orgánu pro oblast rodinných dávek **Ministerstvo práce a sociálních věcí**. Styčný orgán zajišťuje komunikaci mezi institucemi navzájem i mezi oprávněnými osobami a institucemi. Zabezpečuje hladký průběh procesu řízení o dávkách dle nařízení. Součástí toho je **výkladové a metodické vedení kompetentních institucí**, které provádějí výplatu rodinných dávek. Důležitá je rovněž spolupráce styčného orgánu se Soudním dvorem Evropské unie.⁸⁸

Zvlášť vytvořeným styčným orgánem v České republice, který byl zřízen výhradně pro koordinaci sociálního zabezpečení v oblasti zdravotního pojištění, je Centrum mezistátních úhrad.⁸⁹ Tento pověřený úsek usnadňuje vzájemnou komunikaci mezi systémy různých členských států a jejich institucemi v konkrétních i metodických otázkách. Referent si zde ověřuje pojištění migrující osoby, například u dávky pohřebního nebo při nejasných situacích u rozhodnutí, která země má za vyplácení dávek hlavní odpovědnost.

Koordinační instituce se dále člení na tzv. **kompetentní instituce** (jinak též příslušné instituce). Kompetentní instituce přijímá žádosti, rozhoduje o nároku na dávku, dále

⁸⁷ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 181.

⁸⁸ tamtéž, s. 182.

⁸⁹ tamtéž, s. 181.

komunikuje a spolupracuje s ostatními institucemi apod.⁹⁰ Orgánem vykonávajícím výše uvedené je **Úřad práce České republiky, jeho krajské pobočky nebo kontaktní pracoviště.**

Kompetentnost konkrétního úřadu práce k vyřizování dávek je závislý na **určení místní příslušnosti**. Místní příslušnost se určuje na základě bydliště migrujícího občana, nemá-li migrující občan bydliště na území České republiky, pak dle **sídla jeho zaměstnavatele** nebo dle **místa výkonu zaměstnání**.⁹¹

7.2 Administrativně procesní postupy pro uplatnění nároku na dávky

Vnitrostátní předpis - zákon o státní sociální podpoře, obsahuje řadu podmínek, které musí být splněny v případě podání žádosti. Úvodem se proto v kostce zaměřím na některé z nich, protože je musí splnit při uplatnění nároku na dávku taktéž migrující osoba a její rodinní příslušníci, zároveň jsou v něm uvedeny povinnosti pro příslušné pracovníky.

Řízení o přiznání dávky se zahajuje na základě podání písemné žádosti příslušnému úřadu práce. Žádost musí být podána na tiskopisu předepsaném Ministerstvem práce a sociálních věcí a lze ji podat 60 dnů přede dnem, od kterého oprávněná osoba o dávku žádá. Řízení o dávkách je upraveno především správním řádem - zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.⁹²

Žadatel o dávku dokládá řadu náležitostí a dokumentů, které jsou nezbytné pro vyhodnocení nároku. Náležitosti žádostí se liší od druhu konkrétní dávky. U přídatku na dítě, porodného a příspěvku na bydlení jsou nejtypičtějšími náležitostmi doklady o výši příjmů za rozhodné období.

Lhůty pro zpracování a vyhodnocení žádostí jsou upraveny správním řádem. V souladu s jeho § 71, **je referát státní sociální podpory povinen rozhodnout nejlépe do 30 dnů od**

⁹⁰ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 182.

⁹¹ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace 1/2008*.

⁹² BŘESKÁ, N. a kol. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady k 1. 6. 2010*, s. 192.

zahájení řízení a ve zvlášť složitých případech do 60 dnů.⁹³ Řízení je ukončeno buďto oznámením o přiznání dávky, rozhodnutím o zamítnutí, rozhodnutím o odejmutí, rozhodnutím o zastavení nebo usnesením o přerušení dávky. Před konečným rozhodnutím ve věci je klientovi doporučeně zasláno oznámení o zahájení řízení či seznámení s podklady před vydáním rozhodnutí.

U agendy rodinných dávek je nutné počítat s poněkud odlišným způsobem práce. I když migrující občané musí doložit značné množství náležitostí a jsou tím nepochybně zatěžováni, **zjišťování skutečností rozhodných pro nárok** na dávky a jejich prokazování **je převážně na straně jednotlivých kompetentních úřadů** a nikoli na dotyčných osobách.

Postup přiznání a výplaty rodinných dávek je upraven v článku 60 prováděcího nařízení č. 987/2009, jsou zde řešena různá specifika, jako počítání lhůt, prozatímní určení příslušnosti, předávání žádostí mezi institucemi. Po převzetí žádosti příslušná instituce tuto žádost na základě všech dostupných skutečností týkajících se situace rodiny posoudí a rozhodne o své příslušnosti k hrazení dávek.⁹⁴ Příslušný referent vychází z předložených žádosti, dokumentů, dokladů a prohlášení prokazujících spjatost žadatele nebo rodinných příslušníků s Českou republikou. Ke správnému vyhodnocení mu pomáhá formulář – Doplňující údaje o společně posuzovaných osobách pro účely vyplácení dávek v rámci EU. **Jelikož ale může žadatel v případě kompetentnosti dvou států podat žádost v kterémkoli z nich, další postupy se u souběhu případ od případu liší. Důležité je mít na paměti, že lhůty pro projednání žádostí běží ode dne převzetí žádosti.** Po úvodním vyhodnocení nastává další postup v řízení, který je uveden v následujících bodech. Postup je navíc značně ovlivněn tím, ve kterém státě byla žádost podána.

7.2.1 Česká republika je jediná kompetentní

Po zhodnocení dojde úřad práce k závěru, že všechny zájmy rodiny jsou soustředěny v České republice, rodina nemá žádné vazby na jiný členský stát, jiný členský stát není ani kompetentní k poskytnutí vyrovnávacího doplatku. V takovém případě se dávky buďto poskytnou, případně zamítnou z důvodu vyšších příjmů a vyřizování případu pro klienta

⁹³ Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §71 odst. 3.

⁹⁴ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 167.

končí.⁹⁵ V případě že je žádost podaná v ČR, je třeba zaslat členskému státu informaci o přiznání dávky. Pokud je žádost podaná v jiném státě a ten nám ji postoupí, vyzveme žadatele k doložení náležitostí dle českých předpisů a o výsledku řízení rovněž informujeme druhý stát. Datem podání je den, kdy byla žádost podána instituci v jiném členském státě.⁹⁶

7.2.2 Česká republika není kompetentní

Vyhodnocením situace se zjistí, že rodina nemá žádné vazby na Českou republiku a že je příslušná jiná instituce členského státu, v takovém případě se žádost zamítne rozhodnutím. **Neprodleně se postoupí žádost** instituci členského státu s přednostně použitelnými právními předpisy a o tomto postoupení se vyrozumí žadatel.⁹⁷

7.2.3 Česká republika je primárně kompetentní

Úřad práce dojde k závěru, že je příslušný jako prioritní, ale zároveň přichází v úvahu poskytnutí vyrovnávacího doplatku od instituce jiného členského státu. Pokud byla žádost podaná v České republice, v tom případě se nejprve rozhodne o přiznání či zamítnutí dávky a daná žádost se neprodleně postoupí příslušné instituci druhého státu. Součástí postoupení je i sdělení výsledku našeho rozhodnutí, aby mohla oslovená instituce vyplatit doplatek. O tomto předání uvědomí i dotyčnou osobu.⁹⁸ V případě, že je žádost podaná v jiném státě, sekundárně kompetentní stát nám postoupí převzatou žádost spolu s prozatímním rozhodnutím o použitelnosti právních předpisů. Úřad práce vyhodnotí vlastní příslušnost k právním předpisům a o svém postoji k prozatímnímu rozhodnutí informuje druhý členský stát. Dále je vyzván žadatel k doložení náležitostí dle českých předpisů a je mu případně přiznána dávka.⁹⁹

7.2.4 Česká republika je sekundárně kompetentní

Pokud je žádost podaná v České republice a úřad práce dojde k závěru, že nemá hlavní odpovědnost za vyplacení dávek, přijme **prozatímní rozhodnutí o použitelných**

⁹⁵ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 168.

⁹⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informace č. 9/2011, Nařízení Evropské unie.*

⁹⁷ tamtéž.

⁹⁸ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 168.

⁹⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informace č. 9/2011, Nařízení Evropské unie.*

pravidlech přednosti a postoupí žádost **instituci s hlavní odpovědností**, která zaujme do dvou měsíců postoj k přijatému prozatímnímu rozhodnutí, se sdělením o poskytované výši dávky. Poté je klientovi poskytnut vyrovnávací doplatek. Pokud instituce, které byla žádost postoupena, nezaujme postoj do dvou měsíců, má se za to, že toto rozhodnutí platí, použije se prozatímní rozhodnutí uvedené výše a úřad práce vyplatí **prozatímní dávky**. Pokud je žádost podaná v primárně kompetentním státě a jsme informováni o podání žádosti klientem spolu s výši přiznané dávky, vyzve se žadatel k doplnění záležitostí, vyrovnávací doplatek poté může být přiznán.¹⁰⁰

Z výše uvedeného vyplývá, že praktické uplatnění nároku, které vyplývají z nařízení, může být v některých případech dosti komplikovaná záležitost. Nařízení kryje nároky osob, které se pohybují pracovně i mimopracovně mezi dvěma, ale i vícero členskými zeměmi, jejich situace je tak průběžně spravována a administrována vícero institucemi různých států. Řídí se také vícero pravidly z hlediska lhůt a náležitosti podání.¹⁰¹

¹⁰⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informace č. 9/2011, Nařízení Evropské unie.*

¹⁰¹ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 186 – 187.

8 SPOLUPRÁCE MEZI INSTITUCEMI

Spolupráce mezi jednotlivými zeměmi je nezbytnou podmínkou pro hladký běh koordinačního mechanismu, nastínění této spolupráce je součástí této kapitoly. Závěrem uvádím některé aplikační problémy spojené s vyhodnocením dávek.

Pro zajištění koordinace je důležitá součinnost mezi institucemi, které provádějí aplikaci koordinace sociálního zabezpečení v rámci České republiky. Jednoznačně základní podmínkou je úzká spolupráce mezi institucemi zúčastněných států. V praxi řešené situace ohledně dávek státní sociální podpory se značně mezi sebou liší, proplétá se zde celá řada složitých činitelů. Proto je kladen důraz na aktivitu a vstřícnost institucí a rychlost jejich reakce (bez prodlení). Členské státy se musí vzájemně plně informovat o změnách, ke kterým dochází v jejich systémech, a o opatřeních, které by mohly ovlivnit aplikaci předpisů. Úřady práce komunikují se zahraničními partnery buď přímo, nebo prostřednictvím styčných orgánů v případě, pokud se jim nepodaří sehnat adresu příslušného úřadu druhého státu. Zde ale hrozí oddálení rozhodnutí o konkrétním případě.

8.1 Dokumenty používané pro komunikaci

Nejtypičtějším příkladem spolupráce je zajištění přenosu informací mezi jednotlivými institucemi pomocí dokumentů.

Ke komunikaci a předávání informací mezi institucemi o poskytnutí rodinných dávek, změně příslušnosti instituce k jejich vyplácení a vyrovnání finančních toků mezi institucemi příslušnými k vyplácení dávek, **slouží tzv. strukturované elektronické dokumenty (SEDy).**¹⁰²

Strukturované elektronické dokumenty vydávané v jednotlivých státech a vyplňované v národních jazycích nesou naprosto identické údaje na stejných polích. Příjemce ve druhém státě by měl porovnáním se zrcadlovým tiskopisem v jeho národním jazyce pochopit, o jakou žádost, informaci, či podání se jedná.¹⁰³

¹⁰² Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č. 2/2011, metodický pokyn k používání strukturovaných elektronických dokumentů.*

¹⁰³ KOLDINSKÁ, K. a kol. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*, s. 184.

Činnosti a toky dat se pro koordinaci sociálního zabezpečení označují jako Business Flow a pro oblast rodinných dávek jsou rozděleny do 9 skupin (F001 – F009). Do každé skupiny patří několik SEDů, **jichž je pro rodinné dávky celkem 27.**¹⁰⁴ Nevýhodou je časová náročnost vyplnění dokumentů, průměrný obsah stran SEDů je 6 až 13 stran.

Pro větší představu uvádím přehled nejpoužívanějších formulářů SEDů, patřících do první skupiny. Mají označení Business Flow F – F001 a slouží k určování příslušnosti k právním předpisům a prioritě:

- SED F001 Žádost o stanovení příslušnosti
- SED F002 Odpověď na stanovení příslušnosti
- SED F003 Rozhodnutí o příslušnosti
- SED F004 Žádost o vyjasnění
- SED F005 Odpověď na vyjasnění
- SED F006 Informace o prozatímním rozhodnutí o příslušnosti a poskytnutých dávkách
- SED F007 Oznámení o neshodě ohledně prozatímního rozhodnutí
- SED F008 Rozhodnutí po sdělení
- SED F009 Zamítnutí prozatímního rozhodnutí o primární odpovědnosti a poskytnutých dávkách¹⁰⁵

Tyto dokumenty měly nejpozději od 1. 5. 2012 plně nahradit původní E-formuláře a **měly být mezi institucemi předávány pouze elektronicky**, čímž by byla zajištěna pružnost výměny informací a celý proces spolupráce by se tím zefektivnil. Tato ústřední myšlenka o elektronické výměně ovšem **není do dnešního dne zrealizována**. Používá se postup, kdy tištěná (papírová) podoba dokumentů putuje mezi státy doporučenou poštou, čímž se celý proces výměny informací prodlužuje a z vlastní praxe vím, že tímto může docházet k časovým prodlevám při vyřizování žádostí.

¹⁰⁴ Extranet ministerstva práce a sociálních věcí. *EU Informace č.2/2011, metodický pokyn k používání strukturovaných elektronických dokumentů.*

¹⁰⁵ tamtéž.

8.2 Příklady konkrétních aplikačních problémů v praxi

Na národní úrovni, ve své vlastní zemi, musí žadatel o dávku, spolu s referentem, respektovat určité postupy při vyřizování žádostí. Pokud jsou do případu zapojeny migrující osoby a zahraniční instituce, jsou tyto postupy pro všechny strany o něco komplikovanější. Jak migrující osoby, tak instituce s příslušnými pracovníky čelí určitému počtu překážek, některé z nich proto vyjmenuji.

Jedním z praktických problémů v případě jednání s cizinci je jazyková bariéra při osobním jednání. Celé jednání se tímto dosti prodlužuje na úkor dalších čekajících žadatelů. S tímto problémem ruku v ruce souvisí **překlady dokumentů**.

Nařízení obsahuje ustanovení o tom, že žádosti, či jiné dokumenty, předložené v oficiálním jazyce jiného státu, nemohou být na základě této skutečnosti odmítnuty.¹⁰⁶ Referenti proto musí vynaložit veškeré úsilí při překladech všech dokumentů předložených v cizím jazyce. Jazykové vybavení pracovníků samozřejmě nepokrývá široké spektrum řečí vyskytujících se v evropských státech.¹⁰⁷

I když byl v koordinačních nařízeních zaveden určitý mechanismus za účelem pomoci národním institucím při urychlení překladu dokladů, v článku 72 až 74 Nařízení č. 883/2004 stanoveno, že jednou za rok jsou členské státy vyzvány Správní komisí¹⁰⁸ k zaslání požadavku na úhradu nákladů za překlady, z nichž část je jim proplacena, tento postup se moc nevyužívá, neb je značně časově náročný. Úkolem pověřeného referenta by totiž bylo nejprve udělat průzkum trhu, oslovit 3 až 4 akreditované překladaře, zjistit nejvýhodnější cenu překladu, protože náklady za překlad jdou na vrub účtu úřadu práce. Celý proces je zdlouhavý a rovněž oddaluje rozhodnutí ve věci přiznání určité dávky.

¹⁰⁶ Nařízení Evropské unie a Rady (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, článek 76 odst. 7.

¹⁰⁷ Kromě polštiny, angličtiny, němčiny, se setkáváme například s dokumenty v řečtině, bulharštině apod. Překlady si převážně pořizujeme vlastními silami a to může oddálit rozhodnutí o konkrétním případě.

¹⁰⁸ Správní komise je specifický orgán zřízený Společenstvím EU. Skládá se ze zástupců vlád každého členského státu. Zabývá se správními otázkami nebo otázkami výkladu Nařízení. Kromě dalších činností, stanovuje druh nahraditelných nákladů a hranici pro náhradu těchto nákladů institucím členských států - (zde jsou zařazeny náhrady za překlady dokumentů).

Jako problematické je dále možné spatřovat zodpovědnost a přesnost při zadávání dávek do systému. Aplikace nařízení o koordinaci ve státní sociální podpoře přináší mimo jiné situace, v nichž je při rozhodování o nároku a výpočtu výše rodinných dávek nutno stanovit směnné kursy, jimiž se přepočítávají měny členských států.¹⁰⁹ Data, k nimž se měna přepočítává, se řídí Rozhodnutím Správní komise č. H3.¹¹⁰ Při přepočtu příjmů za kalendářní rok nebo kalendářního čtvrtletí se dávka přepočítává kursem platným k poslednímu dni uvedeného období. Naopak pro výpočet vyrovnávacího doplatku se použije kurz k prvnímu dni měsíce bezprostředně předcházejícího měsíci za dané období.¹¹¹

Jinak tomu je zase při přepočtu denního vyměřovacího základu u rodičovského příspěvku. Také v případě narození nejmladšího dítěte do rodiny je třeba přehodnotit dávky již uplatněné na starší děti a to dle kursu platného ke dni podání žádosti na toto mladší dítě.

Shrnutí překážek:

- překlady dokumentů
- složitost vyhodnocování situací, komplikovanější zadávání dávek do systému
- liknavost některých institucí
- u refundací mezi institucemi a vyrovnávacích doplatků není dle nařízení určená zpětná lhůta uplatnění¹¹²
- změny v systémech členských států¹¹³
- vzrůstající počet žadatelů a tím zvýšená administrativní zátěž
- snižující se počet referentů díky reformám ve státním sektoru

¹⁰⁹ Pro tyto účely se používá konvertor měn umístěný na webové stránce Evropské centrální banky:

<http://sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do>

¹¹⁰ Nařízení Evropské unie a Rady (EU) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla, článek 90.

¹¹¹ Official Journal of the European Union. *Decision No H3*. [online]. 24. 4. 2010 [cit. 2014-01-30].

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:106:0056:0057:EN:PDF>

¹¹² 1. Členský stát může požadovat refundaci zpětně. **V koordinačním nařízení není určena přesná lhůta zpětných nároků.** V případě refundací je klient vyzván, aby v požadované době doložil například příjem za rok 2008 až 2010, což mu některé okolnosti neumožňují - (firma, u které vykonával výdělečnou činnost, zanikla apod.).

2. Některé instituce velice často zasílají rozhodnutí o své příslušnosti „s časovým prodloužením“. V rozhodnutí po nás požadují vyplatit buďto vyrovnávací doplatek nebo plnou výši určité dávky a to s velkou zpětnou platností. Dle nařízení je prolomena lhůta pro uplatnění žádostí, kdy podle zákona o SSP lze přídavek na dítě nárokovat 3 měsíce a rodičovský příspěvek rok zpětně. Tyto případy jsou komplikované od spojení s příslušnou rodinou, přes získání potřebných náležitostí, až po vyhodnocení nároku na dávky.

¹¹³ Slovenská republika vždy k prvnímu dni nového roku navyšuje dávku přídavek na dítě a rodičovský příspěvek. Referenti proto musí přehodnotit všechny vyrovnávací doplatky, které jsou vypláceny slovenským rodinám z České republiky.

ZÁVĚR

Na předchozích stranách mé práce jsem se zabývala problematikou spojenou s nárokem a výplatou dávek státní sociální podpory migrujícím osobám pohybujícím se v rámci Evropské unie. V poslední době dochází ke stále většímu a intenzivnějšímu pohybu obyvatel za prací a studiem, proto se tyto sociální dávky, spadající do oblasti sociálního zabezpečení, vyplácejí v čím dál větší míře.

V úvodní části se zabývám historickým vývojem sociálního zabezpečení v Evropě. Právo na volný pohyb mezi státy mají lidé z členských zemí zaručeny primárním právem Evropské unie z roku 1957. Postupně se musela Evropská unie zabývat otázkami sociální ochrany pro tyto migrující občany, hledala možnosti řešení, jak sjednotit rozdílné systémy evropských zemí. Po nelehkém hledání byla nalezena cesta vzájemného provázání systémů sociální ochrany. Osoby, pohybující se v rámci Evropské unie, tímto získali garanci rovného zacházení neboli zrovnoprávnění migrujících osob a jejich rodin v oblasti sociálního zabezpečení s občany zemí, ve které pracují. Byl vyvinut jeden z nejsložitějších postupů uplatňovaných všemi státy Evropské unie – systém koordinace. Nutno podotknout, že tento propracovaný systém se stal efektivním a fungujícím.

Pro aplikaci evropských předpisů vzhledem k dávkám státní sociální podpory jsou vytvořeny dva systémy. První z nich vychází ze základních pěti principů a je upravený v koordinačním nařízení č. 883/2004. Tento právní předpis patří z hlediska osobního i věcného rozsahu k nejotevřenějším. Dávky, spadající do věcného obsahu, se terminologicky nazývají rodinnými dávkami. Mezi nejtypičtější zástupce patří rodičovský příspěvek a přídavek na dítě. Rozsah a výše rodinných dávek se v jednotlivých zemích Evropské unie velmi liší. V případě migrujícího prvku ve dvou státech, je rodinám zajištěna výplata nejvýhodnějších nebo nejdelších dávek formou vyrovnávacího doplatku. Dalším pozitivem je prozatímní poskytování dávek pro případ, pokud mají instituce rozdílná stanoviska k určení použitelných právních předpisů.

Druhým právním předpisem je nařízení č. 492/2011, o volném pohybu pracovníků, který má mnohem přísnější pravidla. Je zaměřen pouze na výdělečně činné osoby. Tímto nařízením jsou migrujícím pracovníkům a jejich rodinným příslušníkům zaručeny stejné sociální výhody jako tuzemským pracovníkům. Patří zde například porodné a příspěvek na bydlení.

V praktické části rozebírám specifická pravidla přednosti, podle kterých instituce vyhodnocují celkovou situaci rodiny, čímž dospějí k rozhodnutí, která země má za vyplácení dávek hlavní či sekundární odpovědnost. Po úvodním vyhodnocení následuje další postup v řízení, který je ovlivněn tím, ve které zemi klient podal svou žádost. Je nezbytné komunikovat s institucemi v jiných členských státech, přelomovým momentem by bylo zavedení elektronické výměny údajů. Z výše uvedeného vyplývá relativně náročnější správní řízení a to jak z hlediska času, tak i z hlediska zjištění důkazních prostředků, jež jsou podkladem pro konečné rozhodnutí v dané věci.

V poslední části se zabývám praktickými problémy, které vyvstávají v souvislosti s použitím koordinačních pravidel.

Jelikož neexistuje kompaktní text zaměřený na postup při vyřizování dávek státní sociální podpory v souvislosti k právním předpisům Evropské unie, pokusila jsem se touto prací naplnit cíl práce - podat celistvou informaci o této problematice. Práce byla zpracována podle platného znění legislativy, která od vstupu České republiky do Evropské unie procházela průběžnými změnami. Nemalou měrou mi pomohly metodické pokyny vydávané ministerstvem práce a sociálních věcí již od roku 2004. Tyto interní pokyny určené pracovníkům referátu státní sociální podpory upřesňují výklad nařízení a konkrétní postupy při aplikaci.

Přínos práce vidím v podrobné analýze poskytování dávek státní sociální podpory osobám migrujícím v rámci Evropské unie a to tak, aby text mohl posloužit jako informační zdroj a případně jako doplňující studijní pomůcka pro pracovníky, kteří s danou skupinou pracují.

Souhlasím se slovy autorky knihy¹¹⁴ v tom, že koordinace sociálního zabezpečení představuje sice složitější, zároveň i zajímavou oblast práva Evropské unie. V praxi je pro pracovníky důležitá odbornost, která jim pomůže orientovat se ve spleť a mnohdy dobrodružné cestě tajů koordinačních nařízení a jejich fungování v rámci Evropské unie.

Klientům by měli být příslušné instituce oporou. Pracovníci by jim měli umět pomoci vyznat se v houštinách pralesu byrokratické džungle členských států, plně je informovat o možnostech řešení a poskytnout jim dávky, na které mají právo.

¹¹⁴ KOLDINSKÁ, K. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*. Předmluva ke 2. vydání, VII.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BŘESKÁ, N.; BURDOVÁ, E.; VRÁNOVÁ, L. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady k 1.6.2010*. 13. aktualizované vyd. Olomouc: Anag, 2010. ISBN 978-80-7263-609-9.
2. ČERNÁ, J; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení v rámci Evropské unie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-14-8.
3. *Evropská sociální politika: cesta vpřed pro unii: bílá kniha*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1994. ISBN 80-85864-06-01.
4. CHVÁTALOVÁ, I. a kol. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-374-2.
5. KOLDINSKÁ, K.; PIKOROVÁ, G.; ŠVEC, L., aj. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-739-1.
6. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: Aspi, 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.
7. Odbor Evropské unie a mezinárodní spolupráce MPSV. *Sociální zabezpečení osob migrujících v rámci evropské unie*. Praha: MPSV, 2009. ISBN 978-80-7421-009-9.
8. PENNING, F. *Úvod do evropského práva sociálního zabezpečení*. Praha: MPSV, 2003. ISBN 80-86552-55-1.
9. TOMEŠ, I.; KOLDINSKÁ, K. *Sociální právo evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-71-79-831-2.
10. TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 4. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-032-4.

ČLÁNEK

11. (PENNINGS, F. 2009) 'Introduction: Regulation 883/2004 – The Third Coordination Regulation in a Row'. *European Journal of Social Security*. Vol. 11, issues 1-2, 2009, pp. 3-8. [online]. 2013 [cit. 2013-10-22]. Dostupné z:

http://www.franspennings.org/attachments/File/coordination_ejss_introduction.pdf

POUŽITÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.
2. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.
3. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011, o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie.
4. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
5. Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

10. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Sociální témata*. [online]. 2013 [Cit. 2013-08-10].

Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane>

2. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Sociální práva*. [online]. 2013 [cit. 2013-10-22].

Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/1283>

3. Official Journal of the European Union. *Regulation No 1231/2010*. [online]. 29. 12.

2010. [cit. 2013-10-22]. Dostupné z:

<http://eur->

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:344:0001:0003:EN:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:344:0001:0003:EN:PDF)

4. Official Journal of the European Union. *Decision No H3*. [online]. 24. 04. 2010 [cit.

2014-01-30]. Dostupné z:

<http://eur->

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:106:0056:0057:EN:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:106:0056:0057:EN:PDF)

5. Social protection systems – MISSOC. European Commission. Employment, Social Affairs & Inclusion. *Your social security rights in Austria*. [online]. July 2013 [cit. 2014-01-30]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Austria_en.pdf

JINÉ ZDROJE

Materiály státní sociální podpory – interní informace pro státní sociální podporu.

EU Informace vydávané MPSV. Vnější akty řízení. <http://extranet.mpsv.cz./5843>:

1. *EU Informace č. 1/2004*. Praha: MPSV, 2004.

2. *EU Informace č. 2/2004*. Praha: MPSV, 2004.

3. *EU Informace č. 1/2008*. Praha: MPSV, 2008.

4. *EU Informace č. 1/2010, metodický pokyn k provádění*. Praha: MPSV, 2010.

5. *EU Informace č. 3/2010*. Praha: MPSV, 2010.

6. *EU Informace č. 2/2011, metodický pokyn k používání strukturovaných elektronických dokumentů*. Praha: MPSV, 2011.

Další materiály státní sociální podpory- interní informace pro státní sociální podporu, které nejsou součástí Extranetu MPSV:

7. *EU Informace č. 2, určování příslušnosti k právním předpisům členského státu EU*. Praha: MPSV, 2010.

8. *EU Informace č. 7/2011, definice rodinných příslušníků*. Praha: MPSV, 2011.

9. *EU Informace č. 8/2011*. Praha: MPSV, 2011.

10. *EU Informace č. 9/2011, nařízení Evropské unie*. Praha: MPSV, 2011.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ

- ES Evropské společenství
- EU Evropská unie
- MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí

SEZNAM TABULEK

Schéma č. 1: Přehled nařízení vztahující se k dávkám státní sociální podpory

Tabulka č. 1: Přehled vývoje územní působnosti nařízení od roku 1968 až po současnost

Tabulka č. 2: Osobní a věcný rozsah Nařízení č. 883/2004

Tabulka č. 3: Osobní a věcný rozsah Nařízení č. 492/2011

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Přehled podaných nových EU žádostí v roce 2013 na úřadu práce ve Frýdku -
Místku

Příloha A

Přehled podaných nových EU žádostí v roce 2013 na Úřadu práce ve Frýdku - Místku

LEDEN 2013 CELKEM 73 žádostí

PnD 39
RodP 24
PPúhr 2
PPodm 1
PBydl 4

z toho k dnešnímu dni (1. 2. 2014)

14 ve stavu vyplácet, 25 zamítnuto
15 ve stavu vyplácet, 9 ukončeno
2 ve stavu vyplácet
1 ve stavu vyplácet
4 ve stavu ukončeno

ÚNOR 2013 CELKEM 40 žádostí

PnD 21
RodP 19

z toho k dnešnímu dni

1 ve stavu vyplácet, 20 zamítnuto
16 ve stavu vyplácet, 3 zamítnuto

BŘEZEN 2013 CELKEM 42 žádostí

PnD 24
RodP 13
PBydl 3
Porod 2

z toho k dnešnímu dni

8 ve stavu vyplácet, 16 zamítnuto
11 ve stavu vyplácet, 2 ukončeno
3 ve stavu ukončeno, zamítnuto
1 ve stavu vypláceno, 1 zamítnuto

DUBEN 2013 CELKEM 65 žádostí

PnD 42
RodP 12
PBydl 11

z toho k dnešnímu dni

24 ve stavu vyplácet, 18 zamítnuto
10 ve stavu vyplácet, 2 ukončeno
11 ve stavu ukončeno, zamítnuto

KVĚTEN 2013 CELKEM 73 žádostí

PnD 21
RodP 16
PBydl 3
Porod 3

z toho k dnešnímu dni

7 ve stavu vyplácet, 14 zamítnuto
13 ve stavu vyplácet, 3 zamítnuto
3 ve stavu ukončeno
3 ve stavu vypláceno

ČERVEN 2013 CELKEM 51 žádostí

PnD 24
RodP 25
Porod 2

z toho k dnešnímu dni

15 ve stavu vyplácet, 9 zamítnuto
22 ve stavu vyplácet, 3 ukončeno
2 ve stavu vypláceno

ČERVENEC 2013 CELKEM 82 žádostí

PnD 34
RodP 21
PBydl 12
Porod 1
Pohř 1

z toho k dnešnímu dni

14 ve stavu vyplácet, 20 zamítnuto
17 ve stavu vyplácet, 4 ukončeno
6 ve stavu vyplácet, 6 zamítnuto
1 ve stavu vypláceno
1 ve stavu vypláceno

SRPEN 2013 CELKEM 44 žádostí

PnD 19
RodP 12
PBydl 2

z toho k dnešnímu dni

6 ve stavu vyplácet, 13 zamítnuto
19 ve stavu vyplácet, 3 ukončeno
2 ve stavu vyplácet

ZÁŘÍ 2013 CELKEM 96 žádostí

PnD 75
RodP 16
PByd 3
Porod 2

z toho k dnešnímu dni

24 ve stavu vyplácet, 51 zamítnuto
16 ve stavu vyplácet
2 ve stavu vyplácet, 1 ukončeno
2 ve stavu zamítnuto

ŘÍJEN 2013 CELKEM 133 žádostí

PnD 105
RodP 22
PBydl 4
Porod 2

z toho k dnešnímu dni

33 ve stavu vyplácet, 42 zamítnuto
20 ve stavu vyplácet, 2 ukončeno
3 ve stavu vyplácet, 1 zamítnuto
1 ve stavu zamítnuto

LISTOPAD 2013 CELKEM 128 žádostí

PnD 102
RodP 21
PBydl 4
Porod 1

z toho k dnešnímu dni

62 ve stavu vyplácet, 40 zamítnuto
18 ve stavu vyplácet, 3 ukončeno
2 ve stavu vyplácet
1 ve stavu zamítnuto, 2 zamítnuto

PROSINEC 2013 CELKEM 55 žádostí

PnD 42
RodP 11
Porod 1

z toho k dnešnímu dni

23 ve stavu vyplácet
11 ve stavu vyplácet
1 ve stavu zamítnuto

CELKEM bylo v roce 2013 přijato 581 nových žádostí.

z toho:

PnD 561 : 2 = 281 žádostí (průměrně má rodina 2 děti)
RodP 222 žádostí
PBydl 47 žádostí
Porod 14 žádostí
PěstD 2 žádosti
Pohř 1 žádost